

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын
сайдын 2017 оны 04-р сарын 27-
ны өдрийн А/1107 дугаар тушаалын
хавсралт

АГААР, ОРЧНЫ БОХИРДЛЫГ БУУРУУЛАХ ҮНДЭСНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Зорилго		Иргэдийн эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах нөхцөлийг хангасан хот, суурин газрыг төлөвлөж, дэд бүтцийн байгууламжийн чанар, хүртээмжийг нэмэгдүүлэн бохирдлын эх үүсвэрийг багасгаж, хүн амд амьдрах орчны зөв дадлыг төлөвшүүлэх замаар агаар, орчны бохирдлыг бууруулж эрүүл, аюулгүй орчныг бүрдүүлэх				
Үр нөлөө (үр нөлөөний шалгуур үзүүлэлт)		Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлснээр байгальд ээлтэй инженерийн дэд бүтцийн байгууламжийн чанар, хүртээмжийг сайжруулж, агаар, орчныг бохирдуулагч эх үүсвэрийг багасган дулааны станц, дулааны цахилгаан станцаас бусад хэрэглээнд түүхий нүүрсийг хязгаарлаж, агаар, орчны бохирдлыг 80 хувиар бууруулна.				
№	Үйл ажиллагаа	Бүтээгдэхүүн	Шалгуур үзүүлэлт	Хэрэгжилтийг хариуцах байгууллага	Хамтран хэрэгжүүлэх байгууллага	Хэрэгжих хугацаа
Зорилт 1. Хот төлөвлөлт, байгуулалт, дэд бүтцийг хөгжүүлэх оновчтой бодлого хэрэгжүүлж, орон нутгийг хөгжүүлэх замаар төвлөрлийг сааруулан хот, суурин газрын агаар, орчны чанарыг сайжруулах						
Үйл ажиллагааны чиглэл 1. Хүн амын суурьшлын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө боловсруулан хэрэгжүүлж, бүс нутагт үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, хөдөө аж ахуйг төрөлжүүлэн хөгжүүлэх замаар нийслэлийн хүн амын төвлөрлийг зогсоох						
1.1.1	Монгол Улсын хүн амын нутагшилт, суурьшлын хөгжлийн ерөнхий төсөл болон төслийг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг боловсруулж хэрэгжүүлэх	Монгол Улсын хүн амын нутагшилт, суурьшлын хөгжлийн ерөнхий төсөл, түүнийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө	Хүн амын нутагшилт, суурьшлын ерөнхий төсөл боловсруулж УИХ-аар батлуулсан байна. Түүнийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө боловсруулж, холбогдох байгууллагаар батлуулсан байна.	БХБЯ	Холбогдох яам, агентлаг, АНЗД	2017-2019
			15 аймгийн хэмжээнд ерөнхий төслийг боловсруулсан байна.	БХБЯ	Холбогдох яам, агентлаг, АНЗД	2018-2021

1.1.2	Хөдөө орон нутаг, алслагдсан бүс нутагт бизнес эрхлэлтийг дэмжих “Бүсийн хөнгөлөлт”-ийн бодлого хэрэгжүүлэх	Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай /ААНОАТ/ хуулийн хэрэгжилт	ААНОАТ-ын тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангаж, ААНБ-ын орлогын албан татварыг 550 км-ээс хол алслагдсан аймаг, суманд 50 хувиар, 1000 км-ээс хол алслагдсан аймаг, суманд 90 хувиар хөнгөлөлт үзүүлсэн байна.	СЯ		2017-2025
Үйл ажиллагааны чиглэл 2. Нийслэлд шилжин ирэх хөдөлгөөнийг хязгаарлаж, нийслэлийн гэр хорооллын тэлэлтийг зогсоож, яндангийн тоог нэмэгдүүлэхгүй байх						
1.2.1	Улаанбаатар хот руу шилжин ирэх хөдөлгөөнийг хязгаарлаж, гэр хорооллын тэлэлтийг зогсоох	Улаанбаатар хотын суурьшлын бүсийн хязгаарыг тогтоох, шилжилт хөдөлгөөнийг хязгаарлах шийдвэр	Улаанбаатар хотын гэр хорооллын тэлэлтийг зогсоох шийдвэрийг хэрэгжүүлэх	НЗДТГ		2017-2018
Үйл ажиллагааны чиглэл 3. Нүүлгэн шилжүүлэлт, дахин төлөвлөлтийн эрхзүйн орчныг бүрдүүлж, ачаа тээврийн төмөр зам, хурдны автозамын төсөл хэрэгжүүлэх						
1.3.1	Нүүлгэн шилжүүлэх, дахин төлөвлөх эрхзүйн орчныг бүрдүүлэх	Хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл, холбогдох шийдвэр	1. Нийслэлийн эрхзүйн байдлын тухай хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулсан байна.	НЗДТГ	БХБЯ	2017-2018
			2. Ачаа тээврийн төмөр зам байгуулах, арьс шир, ноос ноолуур болон бохирдол ихтэй бусад үйлдвэрүүдийг нүүлгэн шилжүүлэх шийдвэрийг холбогдох байгууллагаар гаргуулсан байна.	НЗДТГ	БСШУСЯ, ЗТХЯ, ХХААХҮЯ, БХБЯ	2017-2018
			Хот, суурин газрыг дахин төлөвлөх тухай хууль, түүнийг дагалдан гарах дүрэм, журам, заавар, аргачлал	Хууль, дүрэм, журам, заавар, аргачлалыг боловсруулан батлуулсан байна.	БХБЯ	ХЗДХЯ, БХТ, ГЗБГЗЗГ, АНЗДТГ
1.3.2	Хөшигийн хөндийд баригдах олон улсын нисэх буудлыг даган бий болох “ухаалаг” жишиг хотын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө, хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөг боловсруулан хэрэгжүүлж эхлэх	Жишиг “ухаалаг” хотын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө болон хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөө	Жишиг “ухаалаг” хотын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө болон хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөг боловсруулж, батлуулсан байна.	БХБЯ	ЗТХЯ, холбогдох яамд, НЗДТГ, Төв аймгийн ЗДТГ	2018-2025

1.3.3	Олон улсын шинэ нисэх онгоцны буудал-Улаанбаатар чиглэлийн хурдны автозамыг барих	Олон улсын шинэ нисэх онгоцны буудал-Улаанбаатар чиглэлийн 32 км хурдны автозам	32 км хурдны автозамыг барьж ашиглалтанд оруулсан байна.	ЗТХЯ		2017-2019
1.3.4	“Богдхан” төмөр замыг барьж, ашиглалтанд оруулах	“Богдхан” төмөр зам	“Богдхан” төмөр замын трассыг баталж, ТЭЗҮ-ийг боловсруулан барилга угсралтын ажлыг зохион байгуулсан байна.	ЗТХЯ	УБТЗ ХНН, Төв аймгийн ЗДТГ	2017-2022
Үйл ажиллагааны чиглэл 4. Төрийн байгууллага, их, дээд, сургуулийг нийслэлээс нүүлгэн шилжүүлэх асуудлыг судалж, зохион байгуулах						
1.4.1	Төрийн байгууллага, их дээд, сургуулийг нийслэлээс нүүлгэн шилжүүлэх асуудлыг судалж, зохион байгуулах	Нүүлгэн шилжүүлэх холбогдох шийдвэр	Төрийн зарим байгууллага, их дээд сургуулийг нүүлгэн шилжүүлэх шийдвэрийг холбогдох байгууллагаар гаргуулж, хэрэгжүүлсэн байна.	ЗГХЭГ, БСШУСЯ	БХБЯ, холбогдох яамд	2017-2020
Үйл ажиллагааны чиглэл 5. Хөрөнгө оруулалтыг орон нутаг руу чиглүүлэн жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх, ажлын байр бий болгох, хөдөөгийн иргэдийн амьжиргааг дээшлүүлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлж, орон нутаг руу чиглэсэн шилжилт хөдөлгөөнийг нэмэгдүүлэх						
1.5.1	Сонгосон томоохон сууринд хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэл, технологийн парк /ХААҮТП/ барих загвар төслүүдийг хэрэгжүүлэх	ХАА-н боловсруулах үйлдвэрлэлийг кластераар хөгжүүлэх байршлын судалгаа	ХАА-н боловсруулах үйлдвэрлэлийн кластерын хөгжил, байршлын судалгаа хийгдсэн байна.	ХХААХҮЯ		2017
		Сонгосон 10-аас доошгүй томоохон хот суурин дахь хөдөө аж ахуйн ҮААҮТП	Сонгосон 10-аас доошгүй томоохон сууринд ХААҮТП байгуулж, нэмүү өртөг шингэсэн бүтээгдэхүүн экспортлох боломжийг бүрдүүлсэн байна.	ХХААХҮЯ	АНЗД	2018-2021
1.5.2	Хөдөө орон нутагт шилжин очсон иргэдэд малжуулах, зөгийжүүлэх зэргээр өрхийн үйлдвэрлэл эрхлэх боломжийг бүрдүүлэх	Хөдөөд бий болгосон малжуулах, зөгийжүүлэх төсөл, өрхийн үйлдвэрлэл	Хотоос хөдөө орон нутагт шилжин очсон иргэдэд малжуулах, зөгийжүүлэх, өрхийн үйлдвэрлэл эрхлэх зэрэг боломжийг бүрдүүлсэн байна.	ХХААХҮЯ, ХНХЯ	АНЗД	2017-2021
1.5.3	Хөдөө орон нутагт шилжин очсон иргэдэд нэг удаагийн буцалтгүй тусламж олгох эрхзүйн зохицуулалтыг бий болгож хэрэгжүүлэх	Нийслэлээс нүүж хөдөө орон нутагт суурьшихыг дэмжих урамшууллын хөшүүрэг, татварын хөнгөлөлт	Хөдөө орон нутагт суурьшихыг урамшуулах хөшүүрэг, татварын хөнгөлөлт бий болсон байна.	СЯ, АНЗД	ХНХЯ, ХХААХҮЯ, ХЗДХЯ	2017-2021

Үйл ажиллагааны чиглэл 6. Цахилгаан дамжуулах, түгээх сүлжээ, дэд станцыг өргөтгөн хүчин чадлыг нь нэмэгдүүлж, гэр хорооллын айл өрх 2.5-4кВт хүчин чадалтай цахилгаан халаагуур техникийн боломжийг бүрдүүлэх

1.6.1	Улаанбаатар хотын гэр хорооллын 110 000 айл өрхийг 2.5-4кВт хүчин чадалтай цахилгаан халаагуураар халаах техникийн боломжийг бүрдүүлэх, барилга угсралтын ажлын зураг төсөл хийх	Улаанбаатар хотын цахилгаан дамжуулах, түгээх сүлжээг өргөтгөх, барилга угсралтын ажлын зураг төсөл	Улаанбаатар хотын цахилгаан дамжуулах, түгээх сүлжээг өргөтгөх, барилга угсралтын ажлын зураг төсөл хийгдсэн байна.	ЭХЯ	НЗДТГ	2017-2018
1.6.2	Улаанбаатар хотын гэр хорооллын 110 000 айл өрхийг 2,5 кВт чадалтай цахилгаан халаагуураар халаах техникийн боломжийг бүрдүүлэх	Цахилгаан дамжуулах сүлжээний хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх, шинээр дэд станц	110 000 айл өрхийг 2,5 кВт цахилгаан халаагуураар халаах техникийн боломжийг бүрдүүлсэн байна.	ЭХЯ	НЗДТГ	2017-2019
		Цахилгаан түгээх сүлжээний хүчин чадлын нэмэгдэлт		ЭХЯ	НЗДТГ	2017-2018
1.6.3	Улаанбаатар хотын гэр хорооллын 20 000 айл өрхийг 4,0 кВт цахилгаан халаагуураар халаах техникийн боломжийг бүрдүүлэх	6-10кВ-ын хуваарилах байгууламж, цахилгаан дамжуулах шугам, трансформаторын хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх түгээх сүлжээний өргөтгөл	20 000 айл өрхийг 4,0 кВт цахилгаан халаагуураар халаах техникийн боломжийг бүрдүүлсэн байна.	ЭХЯ	НЗДТГ	2017-2018
1.6.4	Улаанбаатар хотын гэр хорооллын 68 000 хэрэглэгчдийг 4,0 кВт чадалтай цахилгаан халаагуур ашиглах техникийн боломж бүрдүүлэх	6-10кВ-ын хуваарилах байгууламж, цахилгаан дамжуулах шугам, трансформаторын хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх түгээх сүлжээний өргөтгөл	68 000 айл өрхийг 4,0 кВт цахилгаан халаагуураар халаах техникийн боломжийг бүрдүүлсэн байна.	ЭХЯ	НЗДТГ	2018-2021
1.6.5	Гэр хорооллын цахилгаан эрчим хүчинд холбогдоогүй айл өрхийг цахилгаан эрчим хүчинд холбох	Шинээр цахилгаан шугам сүлжээнд холбогдсон 5800 айл өрх	Гэр хорооллын 5800 айл өрхийг цахилгаан эрчим хүчинд холбож, 4,0 кВт цахилгаан халаагуураар халаах техникийн боломжийг бүрдүүлсэн байна.	ЭХЯ	НЗДТГ	2017

Үйл ажиллагааны чиглэл 7. “Хямд өртөгтэй орон сууц” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх хүрээнд гэр хороололд амины орон сууцыг барихад чиглэсэн дэд бүтцийг байгуулж, орон сууцжуулах ажлыг эрчимжүүлэх, залуучууд, бага, дунд орлоготой иргэдийг урт хугацаатай, бага хүүтэй зээлд хамруулах

1.7.1	“Түрээсийн орон сууц хөтөлбөр”-ийг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлэх	20,000 айлын түрээсийн орон сууцны сан	20,000 айл түрээсийн орон сууцаар хангагдах боломж бүрдэнэ.	БХБЯ	ТОСК	2017-2021
1.7.2	Гэр хорооллын иргэдийг орон сууцжуулах ажлыг эрчимжүүлэн бага, дунд орлоготой иргэдийг урт хугацаатай, бага хүүтэй зээлд хамруулах	Бага, дунд орлоготой иргэдэд олгосон урт хугацаатай, бага хүүтэй орон сууцны зээл	Гэр хорооллын иргэдийг орон сууцжуулах ажлыг эрчимжүүлэн бага, дунд орлоготой иргэдийг урт хугацаатай, бага хүүтэй зээлд хамруулах ажлыг эрчимжүүлсэн байна.	БХБЯ, МБ	СЯ	2017-2025
			Орон сууцны зах зээл дээр бэлэн байгаа орон сууцнуудыг эргэлтэнд оруулах механизмыг судлан, гэр хорооллын иргэдийг орон сууцжуулах боломжийг бүрдүүлсэн байна.	СЯ, БХБЯ	НЗДТГ, НОСК, ТОСК	2017-2018
1.7.3	"Ногоон хувийн орон сууц" загвар төслийг үе шаттай эхлүүлэх	Олон улсын стандартад нийцсэн ногоон хувийн орон сууцны хороолол	Загвар төслийг хэрэгжүүлсэн байна.	БХБЯ, НЗДТГ	ЭХЯ	2018-2020
1.7.4	Шинээр баригдах орон сууцны барилгын зураг төсөлд хийн хангамж болон саарал усны инженерийн шугам сүлжээг тусгаж, хэрэгжүүлэх	Хийн хангамжийн шугам бүхий барилга	Зураг төслийн дагуу хийн хангамжийн шугам сүлжээ бүхий барилгууд баригдаж, хэрэглэгчийг хийгээр хангах техникийн боломж бүрдсэн байна.	БХБЯ, ЭХЯ	АНЗД, УУХҮЯ	2018-2025
		Саарал усны шугам бүхий барилга	Зураг төслийн дагуу саарал усны шугам сүлжээ бүхий барилгууд баригдаж ахуйн хэрэглээний саарал усыг эргүүлэн ашиглах техникийн боломж бүрдсэн байна.	БХБЯ	БОАЖЯ, АНЗД	2018-2025
Үйл ажиллагааны чиглэл 8. Төвлөрсөн дэд бүтцийн системд холбогдох боломжгүй хэрэглэгчийг хэсэгчилсэн инженерийн хангамжид холбох, дэд төвүүдийг байгуулах, сэргээгдэх эрчим хүчний технологи нэвтрүүлэх						
1.8.1	Улаанбаатар хотын Баянхошуу, Сэлбэ дэд төвүүдийн инженерийн шугам сүлжээ, байгууламжийг үе шаттайгаар барьж байгуулах	Баянхошуу, Сэлбэ дэд төвүүдийн инженерийн шугам сүлжээ, байгууламж	Улаанбаатар хотын Баянхошуу, Сэлбэ дэд төвүүдийн инженерийн шугам сүлжээ, байгууламжийг үе шаттайгаар барьж байгуулсан байна.	НЗДТГ, БХБЯ		2017-2021

1.8.2	Улаанбаатар хотын агаарын бохирдол ихтэй гэр хорооллыг сонгон “Бичил дэд төв”-үүдийг байгуулах	Хэрэглэгчийг инженерийн дэд бүтцээр хангах Бичил дэд төвүүд	Гэр хорооллын нөхцөл сайжирч, 200-300 айл өрхийг хэсэгчилсэн инженерийн дэд бүтцээр хангах Бичил дэд төвүүдийг байгуулсан байна.	БХБЯ	НЗДТГ, ЭХЯ	2017-2025
1.8.3	Цэргийн хүрээ, хотхоныг байгальд ээлтэй, үр ашигтай, дэвшилтэт технологи, инноваци нэвтрүүлсэн жишиг суурин болгон хөгжүүлэх	Жишиг ногоон суурин	Байгальд ээлтэй, үр ашигтай, дэвшилтэт технологи, инноваци нэвтрүүлсэн жишиг суурин хөгжүүлэх төсөл хэрэгжүүлсэн байна.	БХЯ	БХБЯ, АНЗДТГ	2017-2025
1.8.4	Нар, салхи, газрын гүний дулаан зэрэг сэргээгдэх эрчим хүчний үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх	10-50 МВт -ийн сэргээгдэх эрчим хүчний төслүүд	Сэргээгдэх эрчим хүчний үйлдвэрлэл, ашиглалт нэмэгдсэн байна.	ЭХЯ, ЭХЗХ	БОАЖЯ, НЗДТГ, ХХ	2017-2020
1.8.5	Иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагын сэргээгдэх эрчим хүчний ашиглалтыг дэмжиж урамшуулах	Цэвэр эрчим хүч буюу сэргээгдэх эрчим хүчний жижиг төслүүд, ашиглалт	Сэргээгдэх эрчим хүчийг дэмжиж иргэн, ААНБ-ын илүүдэл эрчим хүчийг төр худалдан авах тогтолцоог бий болгосон байна.	ЭХЯ, ЭХЗХ	БОАЖЯ, НЗДТГ, ХХ	2019-2025
1.8.6	Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбогдох боломжгүй Улаанбаатар хотын захын хэрэглэгчдийг бие даасан хийгээр ажилладаг дулааны эх үүсвэр ашиглан дулаанаар хангах	Хийгээр ажиллах хэсэгчилсэн дулаан хангамжийн систем	Түүхий нүүрсний хэрэглээг орлуулж хийн түлшээр дулааны хангамжийг шийдсэн хэрэглэгчийн тоо нэмэгдсэн байна.	ЭХЯ, ЭХЗХ		2018-2023
Үйл ажиллагааны чиглэл 9. Улаанбаатар хотод ажиллаж байгаа халаалтын зуухыг буулгаж, хэрэглэгчийг төвлөрсөн болон хэсэгчилсэн инженерийн хангамжид үе шаттайгаар холбох						
1.9.1	Нийслэл хотод үйл ажиллагаа явуулж байгаа 228 халаалтын зуухыг үе шаттайгаар буулгаж, хэрэглэгчдийг төвлөрсөн дулаан хангамжид холбох	228 уурын зуухыг буулгаж, барилгуудыг төвлөрсөн дулаан хангамжид холбох зураг төсөв	228 ш халаалтын зуухыг буулгаж, 445 барилгыг төвлөрсөн дулаан хангамжид холбох зураг төсөв хийгдсэн байна.	ЭХЯ	НЗДТГ	2017
		1-р үе шат: 123 ш халаалтын зуух буулгах	Халаалтын 123 ш зуухыг буулгаж, 263 барилгыг төвлөрсөн дулаан хангамжид холбосон байна.	ЭХЯ	НЗДТГ	2017-2018

		1-р үе шат: 105 ш халаалтын зуух буулгах	Халаалтын 105 ш зуухыг буулгаж, 182 барилгыг төвлөрсөн дулаан хангамжид холбосон байна.	ЭХЯ	НЗДТГ	2019-2020
Үйл ажиллагааны чиглэл 10. Хот, суурин газрын гэр хорооллын ариун цэврийн байгууламжийг эрүүл ахуйн стандартын шаардлагад нийцүүлэх замаар боловсронгуй болгох						
1.10.1	Улаанбаатар хотын гэр хорооллын өрхийн ариун цэврийн байгууламжийг боловсронгуй болгох жишиг төсөл хэрэгжүүлж, сайн туршлагыг түгээн дэлгэрүүлэх	1230 өрхийн жишиг сайжруулсан ариун цэврийн байгууламж	Төслийн нэгжийг байгуулж, төсөл хэрэгжиж эхэлсэн байна. Сайжруулсан ариун цэврийн байгууламжийг туршиж, 1230-аас доошгүй өрхөд суурилуулсан байна.	БОАЖЯ	БХБЯ, АНЗД	2017-2018
		1440 өрхийн сайжруулсан ариун цэврийн байгууламж	Сайжруулсан ариун цэврийн байгууламжийг туршиж, 1440-аас доошгүй өрхөд суурилуулсан байна.	БОАЖЯ	БХБЯ, АНЗД	2019-2021
1.10.2	Инженерийн дэд бүтцийн хангамжид холбогдох боломжгүй айл өрхийн нүхэн жорлон, угаадасны нүхний байгууламжид MNS 5924:2015 стандартыг мөрдүүлэх	Шинэ дэвшилтэт технологи ашиглан MNS 5924:2015 стандарт мөрдүүлэхэд үзүүлэх дэмжлэг	1000-аас доошгүй айл өрхөд нүхэн жорлон, угаадасны нүхний байгууламжийг стандартын шаардлагад нийцүүлэх ажилд дэмжлэг үзүүлсэн байна.	БХБЯ	АНЗДТГ	2017-2020
		Стандартад нийцсэн сайжруулсан нүхэн жорлон, угаадасны нүхний байгууламж	Гэр хорооллын ариун цэврийн байгууламжийг стандартад нийцүүлж, ТХЗ-ыг хангах нөхцөл бүрдэнэ.	АНЗДТГ, МХЕГ	БХБЯ	2017-2025
1.10.3	Сургууль, цэцэрлэг, эмнэлэг, үйлчилгээний байгууллага/жуулчны бааз, зочид буудал, дэлгүүр болон бусад/-ын ариун цэврийн байгууламжийг үе шаттайгаар боловсронгуй болгох	Сургууль, цэцэрлэг, үйлчилгээний байгууллагын стандартын шаардлагад нийцсэн нийтийн ариун цэврийн байгууламж	Нийслэлийн сургууль, цэцэрлэг, эмнэлэг, шатахуун түгээх станц, дэлгүүр болон бусад үйлчилгээний байгууллагын нийтийн ариун цэврийн байгууламжийг стандартын шаардлагад нийцүүлсэн байна.	НЗДТГ, МХЕГ	БХБЯ, ХХ	2017-2025
			Хөдөө орон нутгийн сургууль, цэцэрлэг, эмнэлэг, шатахуун түгээх станц, дэлгүүр болон бусад үйлчилгээний байгууллагын нийтийн ариун цэврийн байгууламжийг үе шаттайгаар боловсронгуй болгож, стандартын шаардлагыг хангуулсан байна.	АНЗДТГ	БХБЯ, МХЕГ, ХХ	2017-2025

Үйл ажиллагааны чиглэл 11. Арьс шир, ноос, ноолуур боловсруулах үйлдвэр, авто техникийн болон барилгын материалын захыг нийслэлээс үе шаттай нүүлгэн шилжүүлж, инновацид тулгуурласан ногоон технологи бүхий үйлдвэрлэлийг кластераар хөгжүүлэх						
1.11.1	Арьс шир, ноос ноолуурын үйлдвэрийн парк байгуулж, үйлдвэрүүдийг кластераар хөгжүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлэх, загвар үйлдвэр байгуулах	Хөнгөн үйлдвэрийн үйлдвэрлэл, технологийн паркийн дэд бүтцийн хөрөнгө оруулалт	Хөнгөн үйлдвэрийн үйлдвэрлэл, технологийн паркийн дэд бүтцийн хөрөнгө оруулалтын эх үүсвэр шийдвэрлэгдэж, бүтээн байгуулалтын ажил эхэлсэн байна.	НЗДТГ, ХХААХҮЯ	СЯ, БХБЯ, БОАЖЯ	2017-2023
1.11.2	Арьс шир, ноос ноолуурын үйлдвэрийн парсад зориулан хаягдал усыг цэвэрлэх, дахин ашиглах дэвшилтэт технологи бүхий цэвэрлэх байгууламж, инженерийн дэд бүтцийг байгуулах	Эмээлтийн хөнгөн үйлдвэрийн үйлдвэрлэл, технологийн паркийн орчин үеийн дэвшилтэт технологитой цэвэрлэх байгууламжийн ТЭЗҮ	ТЭЗҮ-ийг боловсруулсан байна.	НЗДТГ	СЯ, ХААХҮЯ, БХБЯ, БОАЖЯ	2018
		Арьс, ширний үйлдвэрийн паркийн орчин үеийн дэвшилтэт технологитой цэвэрлэх байгууламж	Орчин үеийн дэвшилтэт технологитой цэвэрлэх байгууламж ашиглалтанд орсон байна.	НЗДТГ	СЯ, ХХААХҮЯ, БХБЯ, БОАЖЯ	2018-2021
1.11.3	Нийслэлд үйл ажиллагаа явуулж байгаа автотехникийн захыг нүүлгэн шилжүүлж нэгдсэн цогцолборт төвлөрүүлэх	Авто худалдааны нэгдсэн цогцолбор	Авто техникийн захуудыг нүүлгэн шилжүүлж, Авто худалдааны нэгдсэн цогцолборыг үйл ажиллагаанд оруулсан байна.	НЗДТГ	АТҮТ	2017-2019
1.11.4	Нийслэлд үйл ажиллагаа явуулж байгаа барилгын материалын захуудыг нүүлгэн шилжүүлэх	Барилгын материалын бөөний худалдааны төвийн ТЭЗҮ	Налайхын барилгын материалын үйлдвэрлэл, технологийн паркийг байгуулж, төвлөрсөн худалдаа үйлчилгээг бий болгосон байна.	НЗДТГ	БХБЯ, ХААХҮЯ	2017-2018
		Барилгын материалын үйлдвэрлэл, технологийн парк				2017-2019
Үйл ажиллагааны чиглэл 12. Хот, суурин газрын орчимд элс, хайрганы олборлолт, үйлдвэрлэл эрхлэх үйл ажиллагааг үе шаттайгаар хязгаарлаж, газрыг нөхөн сэргээх						
1.12.1	Хот, суурин газрын суурьшлын бүс, голын хамгаалалтын бүсэд түгээмэл тархацтай ашигт малтмал олборлох үйл ажиллагааг хориглох	Хот, суурин газрын суурьшлын бүс, голын хамгаалалтын бүсэд цуцалсан түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл	Хот, суурин газрын суурьшлын бүс, голын хамгаалалтын бүсэд олгогдсон түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрлийг цуцалж, шинээр хайгуулын зөвшөөрөл олгохгүй байх арга хэмжээ авч хэрэгжүүлсэн байна.	АНЗДТГ	БОАЖЯ, УУХҮЯ	2017-2020

		Хот, суурин газрын орчмын түгээмэл тархацтай ордын нөхөн сэргээсэн талбай	Ашиглагдсан ордыг нөхөн сэргээх арга хэмжээг зохион байгуулсан байна.	АНЗДТГ	ХХ	2017-2021
Үйл ажиллагааны чиглэл 13. Гэр хорооллын дахин төлөвлөлтийн хүрээнд ногоон бүс, бичил цэцэрлэгт хүрээлэн байгуулах, нэг хүнд ногдох цэцэрлэгжсэн талбайн хэмжээг нэмэгдүүлэх замаар хот, суурин газрын ногоон байгууламжийг хот төлөвлөлтийн стандартад нийцүүлэх						
1.13.1	Орон сууц, гэр хорооллын нийтийн эзэмшлийн талбайд зураг төслийн дагуу бичил цэцэрлэгт хүрээлэн байгуулах	Шинээр байгуулсан бичил цэцэрлэгт хүрээлэн	60 гаруй бичил цэцэрлэгт хүрээлэнг байгуулсан байна. Тарьсан мод сөөгний амьдралт 70-80 хувьтай болсон байна.	НЗДТГ	АЗДТГ	2017-2021
1.13.2	Хот суурин газрын ногоон бүсийн барилгын стандарт, нормыг боловсронгуй болгох	Стандарт, шинэчилсэн норм дүрэм	3 давхраас илүүгүй өндөртэй байх шаардлага тавигдаж, байгалийн өнгө төрхтэй хосолсон төлөвлөлт хийгдэх нөхцөл бүрдэнэ.	БХБЯ, СХЗГ	БОАЖЯ	2017-2018
1.13.3	Хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу баригдах орон сууцны хорооллын талбайн 20 хувиас доошгүй хэсгийг ногоон байгууламжтай болгох	Ногоон байгууламжийн төлөвлөлт, шинээр бий болгосон ногоон байгууламж	Орон сууцны хорооллын 20 хувиас доошгүй хэсгийг ногоон байгууламжтай байх шаардлагыг зураг төсөвт тусгах, барилгын ажилтай хамт эхлүүлж улсын комисс хүлээн авах эрхзүйн тогтолцоо бүрдэж хэрэгжсэн байна.	НЗДТГ	БХБЯ	2017-2025
				АЗДТГ	БХБЯ	2017-2025
1.13.4	Ургамлын бүрхэвчгүй сул шороон хөрс бүхий талбайг зүлэгжүүлэх	600 мянган кв.м зүлэгжүүлэлт хийсэн талбай	Жилд 150 мянган кв.м талбайг зүлэгжүүлсэн байна.	НЗДТГ		2017-2021
1.13.5	Иргэн, аж ахуйн нэгж байгууллагын мод тарих санал санаачилгыг дэмжих	Гэр бүл, хамт олны нэрэмжит төгөл	Ногоон бүсэд мод тарих нэрэмжит цэцэрлэгүүдийг бий болгож, гэр бүл, хамт олны нэрэмжит төгөл тарих нөхцлийг бүрдүүлсэн байна.	НЗДТГ	БОАЖЯ, АЗДТГ	2017-2025
Үйл ажиллагааны чиглэл 14. Туул гол, түүний цутгал Сэлбэ, Улиастай, Баянгол, Зүүн салаа, Баруун салаа, Толгойт зэрэг голуудад хамгаалалтын бүсийн дэглэмийг мөрдүүлж, үерийн далан болон хамгаалалтын бүсэд буусан айл өрх, аж ахуйн нэгж, байгууллагыг нүүлгэх бэлтгэл ажлыг хангаж, үе шаттайгаар нүүлгэн шилжүүлэх						

1.14.1	Усны сан бүхий газрын газар олголтыг цэгцэлж хууль тогтоомжид нийцүүлэх, Туул гол, түүний цутгал Сэлбэ, Улиастай, Баянгол, Зүүн, Баруун салаа, Толгойт зэрэг голуудад хамгаалалтын бүсийн дэглэмийг мөрдүүлэх	Хяналт шалгалт, газар олголтыг цэгцэлсэн шийдвэр	Усны нөөцийг хомсдох, бохирдохоос сэргийлэх, үер усны аюулаас хүний амь нас, эд хөрөнгийг хамгаалах нөхцөл бүрдэнэ.	НЗДТГ	МХЕГ, Туул голын СГЗ	2017-2025
1.14.2	Ус хангамжийн эх үүсвэрийн эрүүл ахуйн бүс, голуудын хамгаалалтын бүс болон үерийн далан дотор буусан айл өрх, аж ахуйн нэгж, байгууллагыг нүүлгэх бэлтгэл ажлыг хангаж, нүүлгэх ажлыг шат дараатай гүйцэтгэх	Ус хангамжийн эх үүсвэрийн эрүүл ахуйн бүс, голуудын хамгаалалтын бүс, үерийн далангийн бүсээс нүүлгэн шилжүүлсэн айл өрх, аж ахуйн нэгж, байгууллага	Голын хөндийд бүрэлдэх утааны нягтшил багасаж, хүний амь нас үер усны гамшгаас хамгаалагдсан байна.	НЗДТГ	МХЕГ, Туул голын СГЗ	2017-2021
Зорилт 2. Байгальд ээлтэй, дэвшилтэт техник, технологи нэвтрүүлэх замаар бохирдлын эх үүсвэрийг багасгаж, түүхий нүүрсний хэрэглээг үе шаттайгаар хориглож, бохирдуулах бодисын хаягдлыг бууруулах						
Үйл ажиллагааны чиглэл 1. Хот, суурин газрын “Агаарын чанарыг сайжруулах бүс”-ийг шинэчлэн тогтоож, халаалтын зориулалтаар шатааж хэрэглэхийг хориглох зүйлсийн жагсаалтыг гарган мөрдүүлэх						
2.1.1	Агаарын тухай хуулийн дагуу Агаарын чанарыг сайжруулах бүсийг тухай бүр шинэчлэн тогтоож, журмын хэрэгжилтийг хангах	Бүсийг шинэчлэн тогтоосон шийдвэр, бүсэд мөрдөх журам	БОАЖС, НЗД-ын хамтран тогтоосон агаарын чанарыг сайжруулах бүсийг шинэчлэн тогтоож, журмын хэрэгжилтийг хангуулсан байна.	НЗДТГ, МХЕГ	БОАЖЯ, ЭХЯ, АНЗД, ТББ	2017-2025
2.1.2	Гэр хорооллын айл өрх, амины орон сууцны хороолол, үйлчилгээний барилга, ТҮЦ, ШТС, машин угаалгын газар, авто засвар, дугуй засвар, 2-догч түүхий эд хүлээн авах цэг зэрэгт агаарын чанарыг сайжруулах бүсийн дэглэмийг мөрдүүлэх	Дэглэмийг мөрдүүлсэн амины орон сууцны хороолол, үйлчилгээний барилга, ТҮЦ, машин угаалгын газар, авто засвар, дугуй засвар, 2-догч түүхий эд хүлээн авах цэг	Айл өрх, амины орон сууц, үйлчилгээний барилга, ТҮЦ, машин угаалгын газар, авто засвар, дугуй засвар, 2-догч түүхий эд хүлээн авах цэг зэрэгт хяналт шалгалт явуулж, бүсийн дэглэмийг мөрдүүлсэн байна.	НЗДТГ, МХЕГ	Холбогдох яамд	2017-2021
Үйл ажиллагааны чиглэл 2. Дулааны станц, дулааны цахилгаан станцаас бусад хэрэглээнд түүхий нүүрсийг үе шаттайгаар хориглох						
2.2.1	Түлш, гэрийн зуухны холбогдох стандартыг айл өрхөд мөрдүүлэх	Түлш, зуухны стандартууд	Холбогдох стандартуудыг боловсруулж, мөрдүүлсэн байна.	ЭХЯ, АНЗДТГ	МХЕГ	2017-2025

2.2.2	Улаанбаатар хотын нутаг дэвсгэрт дулааны станц, дулааны цахилгаан станцаас бусад хэрэглээнд түүхий нүүрс хэрэглэхийг үе шаттайгаар хориглох	Түүхий нүүрсийг халсан агаарын чанарыг сайжруулах 1, 2, 3, 4-р бүс	2018 он гэхэд Агаарын чанарыг сайжруулах 4-р бүсэд, 2020 гэхэд 3-р бүс, 2025 он 1, 2-р бүсэд түүхий нүүрсний хэрэглээг бүрэн халсан байна.	НЗДТГ, ЭХЯ	БОАЖЯ	2017- 2025
Үйл ажиллагааны чиглэл 3. Гэр хорооллын айл өрхийг стандартын шаардлага хангасан сайжруулсан түлшээр хангах, сайжруулсан түлшний үйлдвэрлэлийг дэмжин түүхий нүүрсний хэрэглээг орлуулах						
2.3.1	Нийслэлийн гэр хорооллын айл өрх, аж ахуйн нэгж, байгууллагыг стандартын шаардлага хангасан сайжруулсан түлшээр хангах, сайжруулсан түлш үйлдвэрлэх үйл ажиллагааг дэмжин хөгжүүлэх	Боловсруулсан түлшний үйлдвэрүүдэд үзүүлэх дэмжлэг	Жилд 100 мян-аас доошгүй тонн боловсруулсан түлш үйлдвэрлэдэг болсон байна.	ЭХЯ, ААНБ	НЗДТГ, ЗТХЯ	2017- 2018
		Таван толгойн нүүрсний уурхайгаас Улаанбаатар хот руу 80000 тн баяжуулсан нүүрсийг тээвэрлэх тээврийн сүлжээ	2017 онд 23 000, 2018-2021 онуудад жилд 43 000 айл өрхийг сайжруулсан түлшээр хангах нөхцөлийг бүрдүүлсэн байна.	ЭХЯ, ААНБ	НЗДТГ, ЗТХЯ	2017-2025
		Тээвэрлэлтийн сүлжээ, Чойр өртөөн дээр байгуулсан автомашинаас төмөр замд ачиж буулгах станц	Тавантолгойгоос Улаанбаатар хүртэл баяжуулсан нүүрсний тээвэрлэлтийн асуудлыг шийдвэрлэж, зохион байгуулсан байна.	ЗТХЯ	ЭХЯ, НЗДТГ, УУХҮЯ	2017-2025
		Цемент бетон хучилттай 500 км авто зам	Цемент бетон хучилттай 500 км авто зам барьж ашиглалтанд оруулсан байна.	ЗТХЯ		2018-2021
2.3.2	Сайжруулсан түлш нөөцлөх, түгээлт, борлуулалтын цэгүүдийг бий болгох	Боловсруулсан түлшний нөөцлөх цэг, борлуулалтын сүлжээ	Түгээлт, борлуулалтын цэгүүдийг байгуулсан байна.	НЗДТГ		2017-2025
2.3.3	Био, шахмал түлшний үйлдвэрлэлийг дэмжин хөгжүүлэх	Ойн цэвэрлэгээнээс гарсан модыг боловсруулж, шахмал түлшний түүхий эд бэлтгэх дэвшилтэт техник, технологи	Жилд шахмал түлшний 300 мянган шоомтрээс доошгүй түүхий эдийг ойн цэвэрлэгээгээр бэлтгэсэн байна.	БОАЖЯ, АЗДТГ, ААНБ	ХХААХҮЯ	2018-2023
		Био, шахмал түлшний үйлдвэр	Био, шахмал түлшний үйлдвэрлэлийг дэмжин хөгжүүлж, хот суурин газарт нийлүүлсэн байна.	ХХААХҮЯ, ЭХЯ	АНЗДТГ	2017-2025

Үйл ажиллагааны чиглэл 4. Гэр хорооллын 2 тарифт тоолууртай айл өрхийн шөнө хэрэглэсэн цахилгаан эрчим хүчний үнийг 50-100 хувь хөнгөлөх						
2.4.1	Улаанбаатар хотын гэр хорооллын айл өрхийн шөнийн цахилгаан эрчим хүчийг хөнгөлөх	Шөнийн цахилгаан эрчим хүчийг хөнгөлөлт	Түүхий нүүрсний шаталтаас үүдэлтэй агаарын бохирдол буурсан байна.	ЭХЯ, ЭХЗХ	НЗДТГ	2017-2025
2.4.2	Агаарын чанарыг сайжруулах бүсийн зорилтот бүлгийн айл өрхийг сайжруулсан зуух, түлш болон цахилгаан халаагуураар хангах дэмжлэг үзүүлэх	Дэмжлэгт хамруулж, зуух олгосон зорилтот бүлгийн айл өрх	1000-аас доошгүй зорилтот бүлгийн өрхийг дэмжлэгт хамруулсан байна.	БОАЖЯ, НЗДТГ	ЭХЯ, ХНХЯ	2017-2020
		Зорилтот бүлгийн айл өрхөд нийлүүлсэн боловсруулсан түлш	Зорилтот бүлгийн 13 000 айл өрхийг боловсруулсан түлшээр хангасан байна.	ХНХЯ	НЗДТГ, ХХ	2017-2021
Үйл ажиллагааны чиглэл 5. Байгальд ээлтэй, хүний эрүүл мэндэд сөрөг нөлөөгүй, үр ашигтай, дэвшилтэт технологи бүхий барилгын материалын дотоодын үйлдвэрлэлийг дэмжих эрх зүйн зохицуулалт бий болгож хэрэгжүүлэх						
2.5.1	Худалдан авах ажиллагааны тухай хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулж, барилгын материалын дотоодын үйлдвэрлэгчийг бодлогоор дэмжих	Холбогдох хуулийн нэмэлт өөрчлөлт	Байгаль орчинд ээлтэй, үр ашигтай, дэвшилтэт технологи бүхий барилгын материалын дотоодын үйлдвэрлэлийг дэмжих эрхзүйн зохицуулалт бий болгож хэрэгжүүлсэн байна.	СЯ, БХБЯ	ХХ	2017-2025
2.5.2	Барилгын дулаан алдагдлыг бууруулахад чиглэсэн байгаль орчинд ээлтэй, дэвшилтэт технологи бүхий барилгын материалын дотоодын үйлдвэрүүдийг дэмжих	Барилгын ногоон материалын үйлдвэрлэлийн судалгаа, мэдээллийн сан	Ногоон барилгын материалын мэдээллийн цахим сан бий болсон байна.	БХБЯ	БОАЖЯ	2017-2018
		Байгаль орчинд ээлтэй дулаан тусгаарлах материал, шил, ган, цементийн үйлдвэрүүд	Байгаль орчинд ээлтэй дулаан тусгаарлах материал, шил, ган, цементийн үйлдвэрлэлийг дэмжин хөгжүүлсэн байна.	БХБЯ	ХХ	2018-2024
Үйл ажиллагааны чиглэл 6. Гэр, байшингийн дулаалгыг сайжруулж, дулааны алдагдлыг бууруулах төсөл, хөтөлбөр хэрэгжүүлэх						
2.6.1	“Барилгын салбарт үндэсний онцлогт тохирсон хүлэмжийн хийг бууруулах төсөл”-ийг хэрэгжүүлэх	Барилгын дулаан алдагдал, хүлэмжийн хийн ялгарлын талаарх судалгааны тайлан, холбогдох сургалтууд	Загвар төслийг хэрэгжүүлсэн байна.	БХБЯ	ЭХЯ, ЭХЗХ, БОАЖЯ	2017-2019

2.6.2	Барилга, аж үлдвэрийн салбарт эрчим хүчний хэмнэлтийн жишиг төсөл хэрэгжүүлэх	15 аж ахуйн нэгж байгууллагад хийсэн эрчим хүчний хэмнэлтийн аудитын тайлан	15 аж ахуйн нэгж байгууллагад эрчим хүчний хэмнэлтийн аудит хийж, хэмнэлтийн үр дүнг тооцоолсон байна.	ЭХЯ, ЭХЗХ		2017
2.6.3	Эрчим хүчний аж ахуйн нэгж байгууллагад эрчим хүчний аудит хийх	23 аж ахуйн нэгж байгууллагад хийсэн эрчим хүчний хэмнэлтийн аудитын тайлан, дотоод хэрэгцээний цахилгаан эрчим хүч хэмнэлт	23 аж ахуйн нэгж байгууллагад эрчим хүчний хэмнэлтийн аудит хийж, хэмнэлтийн үр дүнг тооцоолж, дотоод хэрэгцээний цахилгаан эрчим хүч хэмнэгдэж дамжуулалт, түгээлтийн алдагдал буурсан байна.	ЭХЯ, ЭХЗХ		2017-2018
2.6.4	Эрчим хүчний хэмнэлтийн чиглэлээр ажиллах хүний нөөцийг бэлтгэх, мэргэшүүлэх	Хэмнэлтийн менежер, эрчим хүчний аудитор	Эрчим хүчний хэмнэлтийн 110 менежер, эрчим хүчний 50 аудитор бэлтгэсэн байна.	ЭХЯ, ЭХЗХ		2017-2018
2.6.5	Ногоон барилгын шаардлагад нийцүүлэн барилгын норм, стандартыг шинэчлэх, норм стандартад хий дамжуулах систем төлөвлөх шаардлагыг тусгах	Барилгын дулаан хамгааллын норм, стандарт	Барилгын дулаан хамгааллын норм, стандартыг шинээр болон шинэчилэн боловсруулж, мөрдүүлсэн байна.	БХБЯ, СХЗГ		2017-2018
2.6.6	Монгол гэрийн дулааны алдагдлыг бууруулах чиглэлээр стандартыг шинэчилж мөрдүүлэх	Монгол гэрийн стандарт	Гэрийн стандартыг шинэчлэн боловсруулж, мөрдүүлсэн байна.	СХЗГ	БХБЯ	2017-2025
Үйл ажиллагааны чиглэл 7. Хот, суурин газрын дулааны хангамж, шугам сүлжээг өргөтгөх, шинээр дулааны эх үүсвэр барих ажлыг үе шаттай хэрэгжүүлэх, нүүрсний хэрэглээ, хаягдлыг бууруулахад чиглэсэн технологийн шинэчлэл хийх						
2.7.1	Аймгийн төвүүдийн дулааны шугам сүлжээг шинэчлэх	10-аас доошгүй аймгийн төвийн төвлөрсөн дулаан хангамжийн нэгдсэн систем, дулааны станц	Сүхбаатар аймгийн төвийн дулааны станцын хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх, Архангай, Баянхонгор, Говь-Алтай, Говьсүмбэр, Дундговь, Завхан, Өвөрхангай, Хэнтий, Төв аймгуудад байгаль орчинд ээлтэй, үр ашиг өндөртэй дулааны станц, дулааны шугам сүлжээ барьж, ашиглалтанд оруулсан байна.	ЭХЯ	АЗДТГ, ХХ	2017-2021
Үйл ажиллагааны чиглэл 8. Улаанбаатар хотын төв цэвэрлэх байгууламж болон бусад хот, суурин газрын ариутгах татуургын байгууламж, үйлдвэрийн урьдчилан цэвэрлэх байгууламжийг байгаль орчинд ээлтэй, дэвшилтэт технологиор шинэчлэх						

2.8.1	Улаанбаатар хотын Төв цэвэрлэх байгууламжийг шинэчлэх	Улаанбаатар хотын бохир ус цэвэрлэх шинэчлэгдсэн байгууламж	Хаягдал бохир усыг стандартын түвшинд хүртэл цэвэрлэж, Туул голын усны бохирдол буурсан байна.	БХБЯ, НЗДТГ, ҮХГ	БОАЖЯ	2017-2020
2.8.2	Улаанбаатар хотын төв цэвэрлэх байгууламжид лагийг бүрэн боловсруулах, дахин ашиглах технологи нэвтрүүлэх асуудлыг үе шаттай шийдвэрлэх	Лаг боловсруулах судалгаа, зураг төсөл	Лаг боловсруулах судалгаа хийж, зураг төслийг боловсруулсан байна.	БХБЯ, НЗДТГ		2017
		Төв цэвэрлэх байгууламжийн лагийг бүрэн боловсруулах, дахин ашиглах технологи	Төв цэвэрлэх байгууламжийн лагийг бүрэн боловсруулж, дахин ашиглах технологийг нэвтрүүлсэн байна.	БХБЯ, НЗДТГ		2018-2021
2.8.3	Ус хангамж, ариутгах татуургын шугам сүлжээний насжилтыг уртасгах, шинэчлэх, засварлах ажилд шинэ дэвшилтэт технологи нэвтрүүлэх	Ус хангамж, ариутгах татуургын шугам сүлжээний засвар, шинэчлэлт	Улаанбаатар хотын цэвэр, бохир усны 48 км шугам сүлжээнд доторлогоо хийгдэж, шинэ технологи нэвтрүүлсэн байна.	БХБЯ, НЗДТГ		2017-2021
2.8.4	Дархан хотын төв цэвэрлэх байгууламжийг шинээр барих	Дархан хотын цэвэрлэх байгууламж	АХБ-ны зээлээр Дархан хотын төв цэвэрлэх байгууламжийг шинэчилж, ашиглалтанд оруулсан байна.	БХБЯ, аймгийн ЗДТГ		2017-2020
2.8.5	Дорноговь аймгийн төвийн цэвэрлэх байгууламжийг шинээр барих	Дорноговь аймгийн төвийн бохир ус цэвэрлэх байгууламж	Аймгийн төвд шинээр бохир ус цэвэрлэх байгууламжийг ашиглалтад оруулж, цэвэрлэсэн усыг дахин ашиглах, ногоон байгууламжийн усалгаанд ашиглах боломжийг бүрдүүлсэн байна.	БХБЯ, аймгийн ЗДТГ		2017-2019
2.8.6	Өмнөговь аймгийн төвийн цэвэрлэх байгууламжийг шинээр барих	Өмнөговь аймгийн төвийн бохир ус цэвэрлэх байгууламж	Аймгийн төвд шинээр цэвэрлэх байгууламжийг ашиглалтад оруулж, цэвэрлэсэн усыг дахин ашиглах боломжийг бүрдүүлсэн байна.	БХБЯ, аймгийн ЗДТГ		2017-2020
Үйл ажиллагааны чиглэл 9. Гэр хорооллын айл өрхийн үнс, хог хаягдлыг хадгалах зориулалтын цэг болон хог хаягдлыг цуглуулах, тээвэрлэх машин механизмын тоог нэмэгдүүлж, хог хаягдлын менежментийг боловсронгуй болгох, хог хаягдлыг ашиглах, дахин боловсруулах үйлдвэрлэлийг дэмжих						
2.9.1	Гэр хорооллын айл өрхийн үнс, хатуу хог хаягдлыг ангилан ялгах, цуглуулах, тээвэрлэх дэд бүтцийн байгууламж, машин механизмыг хүртээмжтэй болгох	1-2 дэд төвд байгуулсан дундын хог хаягдлыг хүлээн авах байгууламж	Хог хаягдал хүлээн авч ангилан ялгаж, шахаж пресслэх бага оврын дундын байгууламжийг хотын дэд төвүүдэд байгуулсан байна.	НЗДТГ	БОАЖЯ	2018-2020

2.9.2	Хог хаягдлыг дахин боловсруулж, эрчим хүч үйлдвэрлэх дулааны цахилгаан станц барих	Хог хаягдлыг дахин боловсруулж эрчим хүч үйлдвэрлэх 32МВт-ын дулааны цахилгаан станц	Хог хаягдлыг дахин боловсруулж, эрчим хүч үйлдвэрлэх 32 МВт-ын дулааны цахилгаан станц барьсан байна.	ЭХЯ	ҮХГ, НЗДТГ	2018-2022
Үйл ажиллагааны чиглэл 10. Аюултай хог хаягдлыг түр хадгалах, устгах зориулалттай байгууламж байгуулж, аюултай хог хаягдал хяналтгүй тархах байдлыг хумих						
2.10.1	Аюултай хог хаягдлын түр хадгалах, устгах зориулалтын байгууламж байгуулах	Аюултай хог хаягдлын ландфиллын зураг төсөл	Аюултай хог хаягдлын ландфиллын зураг төсөл боловсруулсан байна.	БОАЖЯ	БХБЯ, НЗДТГ	2017
		Аюултай хог хаягдлыг байгальд сөрөг нөлөө багатай аргаар булшилж устгах байгууламж	Аюултай хог хаягдлыг байгальд сөрөг нөлөө багатай аргаар булшилж устгах байгууламжийг барьж ашиглалтад оруулсан байна.	БОАЖЯ, НЗДТГ	БХБЯ	2018-2021
2.10.2	Аюултай хог хаягдлын тооллого хийх	Улсын хэмжээнд хийсэн аюултай хог хаягдлын тооллогын нэгдсэн дүн, мэдээлэл	Аюултай хог хаягдлын эх үүсвэр, үүсэлтийн нэгдсэн мэдээлэл бий болсон байна.	БОАЖЯ	Бүх яамд, АНЗД	2017
2.10.3	Эрүүл мэндийн байгууллагын хог хаягдлыг байгаль орчинд халгүйгээр боловсруулж устгах байгууламжийн хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх	Эрүүл мэндийн салбарын бүх шатанд эрүүл мэндийн байгууллагын хог хаягдлын менежментийг сайжруулах төлөвлөгөөг боловсруулан хэрэгжүүлэх	Нийслэлд эрүүл мэндийн байгууллагын хог хаягдал, устгалын төв байгууламжийг шинэчлэн засварлаж, хэвийн ажиллагааг хангасан байна.	ЭМЯ	СЯ, БОАЖЯ, НЗДТГ, НЭМГ	2017-2025
			Орон нутагт эрүүл мэндийн байгууллагын хог хаягдал, устгалын байгууламжийг барих, ашиглалтанд оруулж, хэвийн ажиллагааг хангасан байна.	ЭМЯ	СЯ, БОАЖЯ, АЗДТГ, АЭМГ	2017-2025
Үйл ажиллагааны чиглэл 11. Ашиглалтаас гарсан сав, баглаа боодол, зай хураагуур, аккумулятор, өдрийн гэрлийн шил, элэгдсэн дугуй, ажилласан тос зэрэг хог хаягдлыг үйлдвэрлэгч, импортлогч, борлуулагч нь хариуцаж эргүүлэн татах зохицуулалт болон тэдгээр хаягдлыг дахин боловсруулж бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэсэн тохиолдолд олгох урамшууллын тогтолцоог бий болгох						
2.11.1	Үйлдвэрлэгч, импортлогч, борлуулагч нь хог хаягдлыг хариуцаж эргүүлэн татдаг зохицуулалтыг судлан хэрэгжүүлэх	Судалгааны тайлан, зохицуулалт	Бүтээгдэхүүний импорт, борлуулалтын үйл ажиллагаа эрхлэгчдэд шаардлага тавьж, хаягдлыг эргүүлэн татах, дахин боловсруулах үйлдвэрт нийлүүлэхтэй холбоотой зохицуулалтыг бий болгосон байна.	ХХААХҮЯ, БОАЖЯ	ГЕГ, холбогдох яамд	2017-2019

2.11.2	Дахин боловсруулах, дахин ашиглах боломжтой хог хаягдлыг хүлээн авах цэгүүдэд тавих шаардлагыг сайжруулах	Дахин боловсруулах, дахин ашиглах боломжтой хог хаягдлыг хадгалах, ангилах, устгах, тээвэрлэхтэй холбоотой шаардлага, стандарт	Хаягдлыг хадгалах, ангилах, устгах, тээвэрлэхтэй холбоотой шаардлага, стандартыг боловсруулж мөрдүүлсэн байна.	ХХААХҮЯ	СХЗҮГ, НЗДТГ, БОАЖЯ	2017-2019
2.11.3	Аккумулятор, ажилласан тос, дугуй зэрэг хаягдал дахин боловсруулах үйлдвэрлэлийн технологийг сайжруулахад дэмжлэг үзүүлж бохирдлыг бууруулах	Хаягдал дахин боловсруулах үйлдвэрүүдэд хийсэн технологийн шинэчлэл, технологийн үнэлгээ	Хаягдал дахин боловсруулах үйлдвэрлэлийн технологи сайжирч, тэдгээрээс гарах бохирдлыг бууруулсан байна.	ХХААХҮЯ	холбогдох яамд	2017-2021
2.11.4	Нийлэг уутны импорт, хэрэглээг хязгаарлах, хаягдал гялгар уут дахин боловсруулж бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх үйл ажиллагааг дэмжих	Дотоодын үйлдвэрлэл болон хаягдлыг дахин боловсруулах үйлдвэр	Импортын нийлэг уут, улавч зэргийн гаалийн татварыг нэмэгдүүлж, дотоодын үйлдвэрлэгчид хөнгөлттэй зээл олгохыг бодлогоор дэмжиж, хаягдлыг дахин боловсруулах бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж дотоодын хэрэгцээг хангасан байна.	ХХААХҮЯ, СЯ	ГЕГ, холбогдох яамд	2017-2021
Үйл ажиллагааны чиглэл 12. Нүүрсний давхаргын метан хийн нөөцийн судалгааг эрчимжүүлж, нүүрс баяжуулах, гүн боловсруулах үйлдвэр болон нүүрсний нийлэг хийн үйлдвэр байгуулах үйл ажиллагааг дэмжих						
2.12.1	Метан хийг ашиглах боломжит нөөцийг тогтоох судалгааг эрчимжүүлэх	Хайгуул судалгааны ажил	Нүүрсний давхаргын метан хийн хуримтлалын эрэл, хайгуулын судалгааны ажлыг эрчимжүүлж, метан хийн нөөцийг тогтооход бодлогын дэмжлэг үзүүлэн, холбогдох санал санаачилгыг дэмжин, хамтарч ажилласан байна.	УУХҮЯ	ЭХЯ, ААНБ	2017-2021
2.12.2	“Нүүрснээс нийлэг байгалийн хий үйлдвэрлэх үйлдвэр”-ийн төслийг хэрэгжүүлэх	“Нүүрснээс нийлэг байгалийн хий үйлдвэрлэх үйлдвэр”-ийн техник, эдийн засгийн үндэслэл /ТЭЗҮ/ болон Байгаль орчин, нийгэмд нөлөөлөх байдлын үнэлгээ /БОННБҮ/-г хийж	ТЭЗҮ болон БОННБҮ хийгдсэн байна	УУХҮЯ	ЭХЯ БХБЯ НЗДТГ	2017-2018

		батлуулах				
		Хөрөнгө оруулагчийг сонгон шалгаруулж, үйлдвэрийн бүтээн байгуулалтыг эхлүүлэх	Хөрөнгө оруулагчийг сонгон шалгаруулсан байна.	УУХҮЯ, ҮХГ	ЭХЯ БХБЯ НЗДТГ	2017-2025
Үйл ажиллагааны чиглэл 13. Хот, суурин газрын нутаг дэвсгэрт түүхий нүүрс хэрэглэхийг зогсоох бодлогын хүрээнд зорчигч суудлын галт тэргийг цахилгаан халаалтад үе шаттай шилжүүлэх						
2.13.1	Хот суурин газрын нутаг дэвсгэрт зорчигчийн вагоны халаалтыг цахилгаан халаалтад үе шаттайгаар шилжүүлж, түүхий нүүрсний хэрэглээг халах	Өндөр хүчдэлийн 6 МВт-ын дэд станц	Өндөр хүчдэлийн 6 МВт-ын дэд станц баригдаж, зорчигчийн 159 вагоныг цахилгаан халаалтын системээр тоноглох нөхцлийг бүрдүүлсэн байна.	ЗТХЯ	ЭХЯ, НЗДТГ УБТЗ ХНН	2017-2022
		Цахилгаан халаалтын системээр тоноглогдсон зорчигчийн вагон	Зорчигчийн 87 вагоныг цахилгаан халаалтын системээр тоноглож, нийт 159 вагон цахилгаанаар халдаг болсон байна.	ЗТХЯ	ЭХЯ, НЗДТГ УБТЗ ХНН	2018-2023
		Зорчигчийн вагоны галлагаанд нэвтрүүлсэн сайжруулсан шахмал түлш	Зорчигчийн вагоны халаалтад түүхий нүүрсийг орлуулах сайжруулсан түлш хэрэглэх туршилт, судалгаа хийж, нэвтрүүлсэн байна.	ЗТХЯ	ЭХЯ, БОАЖЯ УБТЗ ХНН, ХХ	2018-2021 2017-2021
Үйл ажиллагааны чиглэл 14. Үйлдвэрлэл, үйлчилгээнээс үүссэн орчны бохирдол, хог хаягдлыг бууруулах, байгальд ээлтэй, дэвшилтэт техник, технологи нэвтрүүлэх, байгалийн нөөцийг хэмнэлттэй, үр ашигтай ашиглахад чиглэсэн стандартуудыг шинэчлэн тогтоож мөрдүүлэх						
2.14.1	ЗГ-ын 2005 оны 127-р тогтоолоор батлагдсан тохирлын баталгаанд заавал хамрагдах бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний жагсаалтад нэмэлт оруулж мөрдүүлэх	Хүний эрүүл мэнд, байгаль орчинд халгүй бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний жагсаалт	Тохирлын баталгаанд заавал хамрагдах бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний жагсаалтад нэмэлт оруулсан байна.	СХЗГ, МХЕГ	БОАЖЯ	2017-2018
2.14.2	Амины орон сууц, дэлгүүр, бөөний худалдааны төв, үйлчилгээний барилга, ШТС, машин угаалгын газар, авто засвар зэрэгт орчны бохирдлын бууруулахад чиглэсэн стандарт тогтоож мөрдүүлэх	Шинэ болон шинэчлэгдсэн стандартууд	Нийтийн ариун цэврийн байгууламж, хог хаягдлын зохистой менежмент зэрэг орчны бохирдлын бууруулахад чиглэсэн стандарт тогтоож, мөрдүүлсэн байна.	СХЗГ, МХЕГ	БОАЖЯ Холбогдох яамд	2017-2019

2.14.3	Орчны бохирдол, хог хаягдлыг бууруулах, байгальд ээлтэй дэвшилтэд техник, технологи, стандартын чиглэлээр сургалт зохион байгуулах	Сургалтууд, сургалтын материал, гарын авлага	Жилд 500-аас доошгүй хүнийг сургалтад хамруулсан байна.	БОАЖЯ, СХЗГ	Холбогдох яамд	2017-2021
Үйл ажиллагааны чиглэл 15. Агаар, орчны бохирдол, хүлэмжийн хийг бууруулах инновацийн судалгаа, технологийн хөгжлийг дэмжин санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг нэмэгдүүлэх, олон улсын сангуудаас санхүүгийн дэмжлэг авахад дэмжлэг үзүүлэх						
2.15.1	Аж үйлдвэрийн салбарт эрчим хүчний үр ашгийг дээшлүүлэх төсөл хэрэгжүүлэх	Эрчим хүчний удирдлагын тогтолцоог нэвтрүүлэх эрчим хүчний хэмнэлт, үр ашиг бүхий жишиг үйлдвэр	Эрчим хүчний удирдлагын тогтолцоог нэвтрүүлэх эрчим хүчний хэмнэлт, үр ашиг бүхий жишиг үйлдвэрийг байгуулсан байна.	ЭХЗХ	ЭХЯ, БОАЖЯ	2017-2018
2.15.2	Төвлөрсөн дулаан хангамжийн нэгдсэн системд холбогдоогүй алслагдсан төрийн байгууллагын дулаан хангамжийг сэргээгдэх эрчим хүч болон бусад үр ашигтай технологи ашиглан шийдэх	53 хорооны барилгын дулаан хангамжийг шийдвэрлэсэн төсөл	53 хорооны барилгын дулааны хэрэглээг сэргээгдэх эрчим хүч болон бусад үр ашигтай технологи ашиглан шийдвэрлэсэн байна.	НЗДТГ		2017-2021
2.15.3	Шөнийн тарифын хөнгөлөлттэй уялдан ажиллах боломж бүхий дулаан хуримтлуурт цахилгаан халаагуурыг судлах, турших	Дулаан хуримтлуурт цахилгаан халаах хэрэгслийг заавар, гарын авлага	Сонгосон байршилд дулаан хуримтлуурт халаах хэрэгслийг туршин дүгнэлт гаргасан байна	ЭХЯ		2017
2.15.4	Гэр, байшингийн дулаан алдагдлыг бууруулах, ахуйн хэрэглээний дулааны хангамж, ариун цэврийн байгууламжийг байгаль орчинд халгүй аргаар шийдэх асуудлыг судалж турших, шинжлэх ухааны үндэслэлтэй шийдэл боловсруулах	Бохирдлыг бууруулах, дулаан алдагдлыг багасгах, дулаан хангамж, ариун цэврийн байгууламжийн дэвшилтэт технологийн шийдэл	Агаар, орчны бохирдлыг бууруулах, ахуйн хэрэглээний дулааны хангамж, ариун цэврийн байгууламжийн шинжлэх ухааны үндэслэлтэй шийдлийг тодорхойлсон байна.	БСШУСЯ	ШУА	2017-2018

2.15.5	Агаар, орчны бохирдол, хүлэмжийн хийг бууруулах инновацийн судалгаа, дэвшилтэт техник, технологи нэвтрүүлэхэд чиглэсэн олон улсын хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх, санхүүгийн дэмжлэгт хамрагдах	Гадаад улс, олон улсын байгууллагын санхүүгийн дэмжлэг, хамтын ажиллагаа	Агаар, орчны бохирдлыг бууруулах дэвшилтэт техник, технологи нэвтрүүлэх, хөрөнгө оруулалтыг татахад чиглэсэн төсөл хөтөлбөр хэрэгжүүлж, гадаад улс, олон улсын байгууллагаас үзүүлэх санхүүгийн дэмжлэгийг нэмэгдүүлсэн байна.	ГХЯ	СЯ, ОУБ	2017-2021
Үйл ажиллагааны чиглэл 16. Агаар, орчны бохирдлыг бууруулах, эрчим хүчний хэмнэлттэй, дэвшилтэт техник, технологийг олон нийтэд таниулах “Байгаль орчинд ээлтэй техник, технологийн үзэсгэлэнгийн төв”-ийг байгуулах						
2.16.1	Агаар, орчны бохирдлыг бууруулах дэвшилтэт техник, технологийг олон нийтэд дэлгэн үзүүлэх “Байгаль орчинд ээлтэй техник, технологийн үзэсгэлэнгийн төв” /Show room/-ыг нийслэлийн 3-аас доошгүй байршилд байгуулах	Байгаль орчинд ээлтэй техник, технологийн үзэсгэлэнгийн төв	/Show room/-ыг нийслэлийн 3-аас доошгүй байршилд байгуулсан байна.	БОАЖЯ	НЗДТГ, ЭХЗХ	2017-2021
Үйл ажиллагааны чиглэл 17. “Ногоон зээлийн сан” байгуулах асуудлыг судалж, иргэд, хувийн хэвшлийн аж ахуйн нэгж байгальд ээлтэй, агаар, орчны бохирдол болон дулааны алдагдлыг бууруулах, эрчим хүчний хэмнэлттэй бүтээгдэхүүн, цахилгаан халаагуур худалдан авахад дэмжлэг үзүүлэх, хүү багатай зээлийн бүтээгдэхүүн бий болгох						
2.17.1	Ахуйн хэрэглээний цахилгаан ба хийн халаагуурын стандартыг боловсруулах	Ахуйн хэрэглээний цахилгаан ба хийн халаагуурын стандарт	Ахуйн хэрэглээний цахилгаан ба хийн халаагуурын стандартыг боловсруулж, мөрдүүлсэн байна.	ЭХЯ, НЗДТГ	БХБЯ, СХЗГ, ХХ	2017
2.17.2	Монгол орны нөхцөлд тохирсон ногоон зээлийн сан байгуулах холбогдох судалгааны ажлуудыг хийж, сангийн үндэслэл, дизайн, бизнес төлөвлөгөөг боловсруулах	Ногоон зээлийн сан байгуулах судалгаа, бизнес төлөвлөгөө, сан байгуулах шийдвэр, зээлийн бүтээгдэхүүн	Ногоон зээлийн сан байгуулагдаж, иргэд байгальд ээлтэй, агаар, орчны бохирдол, дулааны алдагдлыг бууруулах, эрчим хүчний хэмнэлттэй бүтээгдэхүүн, цахилгаан халаагуур худалдан авахад дэмжлэг үзүүлэх хүү багатай зээлийн бүтээгдэхүүн бий болсон байна.	БОАЖЯ	МБХ, СЯ	2017-2025
Зорилт 3. Автотээврийн хэрэгслээс ялгарах бохирдуулагч бодисын хэмжээг бууруулах цогц арга хэмжээ авах						
Үйл ажиллагааны чиглэл 1. Хүний эрүүл мэнд, байгаль орчинд сөрөг нөлөө үзүүлж байгаа, стандартын шаардлага хангахгүй автотээврийн хэрэгслийг замын хөдөлгөөнд оролцохыг үе шаттайгаар хориглох						

3.1.1	Авто тээврийн хэрэгслийн техникийн хяналтын үзлэгийг чанаржуулах	Стандартын шаардлага хангасан автомашин	Авто тээврийн хэрэгслээс үүдэлтэй бохирдол буурна.	ЗТХЯ	АТҮТ, ААНБ	2017-2025
		Сургалт, дадлагад хамрагдсан инженер техникийн ажилтнууд	Техникийн хяналтын үзлэгийн инженер техникийн ажилтнуудыг сургалтанд хамрагдаж, ур чадвар дээшилсэн байна.	ЗТХЯ	АТҮТ, ААНБ	2017-2025
		Олон улсын жишигт нийцсэн тоног төхөөрөмж, технологи	Техникийн хяналтын үзлэг хийх дэвшилтэт тоног төхөөрөмж, технологи нэвтэрсэн байна.	ЗТХЯ	АТҮТ, ААНБ	2017-2025
3.1.2	Замын хөдөлгөөнд оролцож байгаа тээврийн хэрэгсэлд шугам замын хэмжилт, хяналт зохион байгуулах	Тээврийн хэрэгслийн шугам замын хэмжилт, хяналт	Авто тээврийн хэрэгслээс үүдэлтэй бохирдол буурна.	ЗТХЯ	НЗДТГ, ЦЕГ, МХЕГ	2017-2025
		Автомашин утаа хэмжигч	Замын цагдаагийн албан хаагчид 50 ш утаа хэмжигч багжаар хяналт шалгалтын ажлыг хэрэгжүүлнэ.	ЗТХЯ	ЗЦА	2017-2021
			Автотээврийн хяналтын улсын байцаагч нар 20 ш утаа хэмжигч багжаар хяналт шалгалтын ажлыг хэрэгжүүлнэ.	ЗТХЯ	НЗДТГ, АТҮТ	2017-2021
Үйл ажиллагааны чиглэл 2. Евро 5 стандартад нийцсэн, чанарын шаардлага хангасан шатахууны импорт, хэрэглээг дэмжих, стандартын шаардлагад нийцээгүй шатахууныг импортоор оруулах, хэрэглэхийг үе шаттайгаар хориглох, шатахууны чанарын хяналтын тогтолцоог сайжруулах						
3.2.1	Улаанбаатар хот болон томоохон суурин газруудад хэрэглэх шатахууны чанарыг Евро-5 стандартад нийцүүлэх шаардлагыг тавьж хэрэгжүүлэх	Автобензин, дизель түлшний Евро-5 стандартын жишигт нийцсэн Үндэсний стандарт	Стандартыг боловсруулж батлуулсан байна.	УУХҮЯ	АМГТГ	2017
			Евро 5 стандартын автобензин, дизелийн түлш хэрэглээнд нэвтэрсэн байна.	УУХҮЯ	МХЕГ АНЗДТГ	2018-2021
3.2.2	Стандартын шаардлагад нийцээгүй шатахууны импортод хяналт тавих	Төрийн өмчит итгэмжлэгдсэн лаборатори	Евро стандартын шаардлага хангасан түлш шатахуун импортлож байгаа эсэхэд үнэлэлт, дүгнэлт өгөх итгэмжлэгдсэн лабораторийг бий болгосон байна.	УУХҮЯ, АМГТГ	МХЕГ, ГЕГ	2018-2025
			Импорт, хэрэглээнд тавих чанарын хяналтын тогтолцоо сайжирсан байна.	УУХҮЯ, АМГТГ	МХЕГ, ГЕГ	2017-2025

3.2.3	Шатахуун түгээх станцын технологийн горимыг сайжруулж, түгээгүүрийг хийн буцаах системтэй болгож шатахууны ууршилтыг багасгах	Шатахуун түгээгүүрийн хийн буцаах систем	Шатахуун түгээх станцуудад шаардлага тавьж, түгээгүүрийн хийн буцаах систем суурилуулсан байна.	УУХҮЯ, АМГТГ	УУХҮЯ, АМГТГ, АНЗДТГ, ХХ	2017-2020
-------	---	--	---	--------------	--------------------------	-----------

Үйл ажиллагааны чиглэл 3. Тээврийн хэрэгслийг хийн түлш, цахилгаан эх үүсвэрт шилжүүлэх, байгаль орчинд сөрөг нөлөө багатай техник, технологи, тээврийн хэрэгсэл нэвтрүүлэх чиглэлээр судалгаа хийж турших, нийтийн тээврийн хэрэгслийг хийн түлшинд үе шаттайгаар шилжүүлэх

3.3.1	Автомашин шингэрүүлсэн шатдаг хий /LPG/-н хэрэглээг дэмжиж, нэмэгдүүлэх	Хийгээр ажилладаг автотээврийн хэрэгсэл	Шингэрүүлсэн шатдаг хийгээр ажилладаг автомашины тоог 58%, таксийн тээврийн хэрэгслийг 120% хувиар тус тус өсгөж, шингэрүүлсэн шатдаг хийн хэрэглээг нэмэгдүүлсэн байна.	ЗТХЯ	УУХҮЯ, СЯ	2017-2025
3.3.2	Автобус, ачааны автомашиныг байгалийн хий /метан, CNG, LNG/-гээр ажиллуулах боломжийг судалж, туршилт хийх	Автотээврийн хэрэгслийг байгалийн хий /метан, CNG, LNG/-гээр ажиллуулахтай холбоотой үндэсний стандарт	Үндэсний стандарт боловсруулж батлуулсан байна.	ЗТХЯ	СХЗГ	2017
3.3.3	Нийслэлийн нийтийн тээврийн дизель автобусанд утааны тортог шүүгч DPF, түүнийг цэвэрлэх тоног төхөөрөмжийг суурилуулах, байнгын үйлчилгээ хийх	Дизель автобусанд суурилуулсан DPF шүүлтүүрийг цэвэрлэх тоног төхөөрөмж, тогтмол үйлчилгээ	Нийтийн тээврийн 319 дизель автобусанд DPF тортог шүүгч, шүүр цэвэрлэх тоног төхөөрөмжийг суурилуулж, найдвартай ажиллагааг хангасан байна.	ЗТХЯ	НЗДТГ	2018-2021
3.3.4	Нийтийн зорчигч тээврийн автобусанд "Эко жолоодлого"-ын хяналтын төхөөрөмжийг суурилуулж, нэвтрүүлэх, сурталчлан таниулах	1. "Эко жолоодлого"-ын хяналтын төхөөрөмжийг суурилуулсан 10 автобус, 2. Туршилт, судалгааны ажил, тайлан, 3. Сургалт, сурталчилгаа	Нийтийн тээврийн үйлчилгээний автобусанд "Эко жолоодлого" бүрэн нэвтэрсэн байна.	ЗТХЯ	НЗДТГ	2017-2021

Үйл ажиллагааны чиглэл 4. Авто замын сүлжээг өргөтгөж, хөдөлгөөн зохицуулалтын ухаалаг систем нэвтрүүлэх, нийтийн тээврийн чанар, хүртээмжийг сайжруулж, автотээврийн хэрэгслээс ялгарах бохирдуулах бодисын хэмжээг бууруулах

3.4.1	Авто замын сүлжээний мастер төлөвлөгөө боловсруулан хэрэгжүүлэх	Улсын авто замын сүлжээний мастер төлөвлөгөө	Улсын хэмжээнд авто замын сүлжээг хөгжүүлэх оновчтой хувилбар бүхий төлөвлөгөө боловсруулсан байна.	ЗТХЯ	НЕТГ, ЗТХЯ	2017-2019
-------	---	--	---	------	------------	-----------

		Нийслэлийн авто замын сүлжээг хөгжүүлэх мастер төлөвлөгөө	Авто замын сүлжээг өргөтгөх, хөдөлгөөн зохицуулалтыг сайжруулах, замын түгжрэл бууруулахад чиглэсэн төлөвлөгөө боловсруулж хэрэгжүүлсэн байна.	НЗДТГ	НЕТГ, ЗТХЯ	2017
3.4.2	Нийслэлийн нийтийн тээврийн үйлчилгээнд байгаль орчинд ээлтэй тээврийн шинэ төрөл нэвтрүүлэх ажлыг эхлүүлэх	Нийтийн тээврийн үйлчилгээний тусгай замын автобус /BRT/-ны төслийн ТЭЗҮ	Төслийн нэгж байгуулагдаж, Тусгай замын автобус /BRT/-ны төслийн ТЭЗҮ боловсруулагдсан байна.	ЗТХЯ, НЗДТГ	СЯ	2017-2018
		Тусгай замын автобус /BRT/	Тусгай замын автобус /BRT/-ны үйлчилгээг нэвтрүүлсэн байна.	ЗТХЯ, НЗДТГ		2018-2021
3.4.3	Тээврийн хэрэгслийн техникийн хяналт, татвар, даатгал, авто үйлчилгээний салбарт RFID системийг нэвтрүүлэх	Техникийн хяналт, татвар, даатгал, авто үйлчилгээний мэдээллийн RFID систем	Автозамын нийт 68 цэгт хөдөлгөөний эрчмийн тооллого хийх, Улаанбаатар хотын томоохон 20 уулварт RFID систем тус тус суурилуулсан байна.	ЗТХЯ	ЗТХТ, АТҮТ, НЗДТГ	2017 - 2020
3.4.4	Улаанбаатар хотын шалган бүртгэх товчооны дэргэд зайнаас мэдрэх төхөөрөмж (RSD) суурилуулж, автотээврийн хэрэгслийн утааны ялгаралд хэмжилт хийх	Улаанбаатар хотын шалган бүртгэх товчооны дэргэд суурилуулсан зайнаас мэдрэх төхөөрөмж (RSD)	Улаанбаатар хотын шалган бүртгэх товчооны дэргэд зайнаас мэдрэх төхөөрөмж суурилуулж хяналт тавьж, стандартын шаардлага хангаагүй тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөнийг хязгаарласан байна.	ЗТХЯ, НЗДТГ	АТҮТ	2017-2021
Үйл ажиллагааны чиглэл 5. Зам, тээврийн салбарын хог хаягдлын зохистой менежментийн судалгаа хийж, ашиглалтаас хасагдсан автомашины хаягдлыг дахин боловсруулах үйлдвэр байгуулах						
3.5.1	Зам, тээврийн салбарын аюултай хог хаягдлын судалгаа хийж, норм нормативыг боловсруулах	Судалгааны тайлан, холбогдох норм, стандарт	Судалгааны дүнд хог хаягдлын менежментийг сайжруулах чиглэлийг тодорхойлсон байна. Салбарын норм, норматив батлагдсан байна.	ЗТХЯ	АНЗД, ИНЕГ, АТҮТ, ЗТХТ, МТЗ ТӨҮГ, УБТЗ ХНН, МИАТ	2017-2018
3.5.2	Ашиглалтаас хасагдсан автомашиныг дахин боловсруулах үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэхийг дэмжих	Ашиглалтаас хасагдсан автомашин, мотоциклийн бүртгэлийн болон мэдээллийн сан	Ашиглалтаас хасагдсан автомашин, мотоциклийн бүртгэлийн болон мэдээллийн сан бий болсон байна.	ЗТХЯ	НЗДТГ, ХХААХҮЯ	2017-2021

		Ашиглалтаас хасагдсан автомашиныг дахин боловсруулах үйлдвэр	Ашиглалтаас гарсан автомашин, техник, тоног төхөөрөмж, барилгын цемент будагч болон аюултай хог хаягдал болох эд анги, зай хураагуур /аккумулятор/, хуучин дугуйг цуглуулах, байгаль орчинд халгүй аргаар устгах, дахин боловсруулах үйлдвэртэй болсон байна.	ЗТХЯ	НЗДТГ, ХХААХҮЯ	2018-2021
3.5.3	Зам, тээврийн салбарын хог хаягдлын эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох	Ашиглалтаас гарсан аккумуляторыг цуглуулах, хадгалах, тээвэрлэх, дахин боловсруулах стандарт	Стандарт батлагдсан байна.	ЗТХЯ, НЗДТГ	СХЗГ	2017-2018
Үйл ажиллагааны чиглэл 6. Хот хоорондын авто замын дагуу зорчигч, тээвэрлэгчийн ая тухыг хангасан ногоон шийдэлтэй түр буудаллах үйлчилгээний цогцолборыг төлөвлөн байгуулах						
3.6.1	Гол чиглэлийн зам дагууд зорчигчийн ая тухыг хангасан, түр буудаллах, ногоон шийдэлтэй үйлчилгээний цогцолборыг байгуулах	Аялал жуулчлалын гол маршрутын дагуу 4 байршилд байгуулах ногоон шийдэлтэй үйлчилгээний цогцолборын ТЭЗҮ	Ногоон шийдэлтэй үйлчилгээний цогцолборын ТЭЗҮ-ийг боловсруулж, газрын асуудлыг шийдвэрлэсэн байна.	БОАЖЯ	ЗТХЯ	2017-2018
		Зорчигчийн түр буудаллах, ногоон шийдэлтэй үйлчилгээний цогцолбор	Аялал жуулчлалын гол чиглэлийн автозам дагууд 4-өөс доошгүй ногоон шийдэлтэй үйлчилгээний цогцолбор байгуулсан байна.	БОАЖЯ, ҮХГ	ЗТХЯ, АЗДТГ	2018-2021
Үйл ажиллагааны чиглэл 7. Авто замын ус зайлуулах системийг иж бүрнээр төлөвлөн хэрэгжүүлж, авто замын тоосыг зориулалтын машин, техникээр цэвэрлэх, замын цас, мөсийг хүн амын эрүүл мэнд, байгаль орчинд сөрөг нөлөө багатай бодис ашиглан цэвэрлэж хэвшүүлэх						
3.7.1	Улаанбаатар хотын зам талбайн борооны ус зайлуулах шугам, төв магистраль шугам сүлжээг шинээр барьж байгуулах	Борооны ус зайлуулах шугам сүлжээ	Улаанбаатар хотын ус зайлуулах төв магистраль шугам сүлжээг 30 км-ээр нэмэгдүүлнэ.	НЗДТГ		2017-2021
3.7.2	Энхтайвны өргөн чөлөөг авто зам угаах системтэй болгох	Авто зам угаах систем	Цэвэрлэсэн саарал усаар авто зам угаах системийг 20 км-ээр нэмэгдүүлэх шинэ систем нэвтрүүлнэ.	НЗДТГ	СЯ	2017-2023

Зорилт 4. Агаар, орчны бохирдлыг бууруулах үйл ажиллагааны удирдлага, зохицуулалт, санхүүжилтийг тодорхой болгож, агаар, орчны бохирдлыг бууруулахад чиглэсэн үйл ажиллагааг урамшуулах тогтолцоог бий болгох

Үйл ажиллагааны чиглэл 1. “Агаарын бохирдлын эсрэг сан” байгуулж, агаарын бохирдлыг бууруулах арга хэмжээнд зарцуулах төсөв, хөрөнгийг төвлөрүүлэн сангийн хөрөнгийг агаар, орчны бохирдлыг бууруулахад чиглэсэн үр дүнтэй арга хэмжээнд зарцуулах эрх зүйн зохицуулалтыг бий болгох

4.1.1	Агаарын тухай, Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулж “Агаарын бохирдлын эсрэг сан”, Агаарын чанарын сайжруулах бүсийн захиргаа байгуулах зохицуулалтыг бий болгох	Нэмэлт өөрчлөлт орсон хууль	Агаарын тухай, Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулж, УИХ-аар батлуулсан байна.	БОАЖЯ	СЯ	2017
4.1.2	Хуулийн дагуу “Агаарын бохирдлын эсрэг сан”-г байгуулж, агаарын бохирдлыг бууруулах арга хэмжээнд зарцуулах хөрөнгийн эх үүсвэрийг төвлөрүүлэх	Агаарын бохирдлын эсрэг сан /АБЭС/	АБЭС байгуулагдаж, Агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай хуулийн дагуу хөрөнгийн эх үүсвэрийг төвлөрүүлж, арга хэмжээг санхүүгдсэн байна.	БОАЖЯ	СЯ	2018-2021

Үйл ажиллагааны чиглэл 2. Агаар, ус, хөрсний бохирдлыг бууруулах, нөхөн сэргээх чиглэлээр албан тушаалтан, иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагын хүлээх үүрэг, хариуцлагыг тодорхой болгож, байгаль орчны хууль тогтоомжийг чанд мөрдөж ажиллах

4.2.1	Байгаль орчны хуулиудад үүрэг, хариуцлагыг нэмэгдүүлэх, байгалийн нөөц ашигласны болон бохирдуулсны төлбөр, санхүүжилт, урамшууллыг тодорхой болгох чиглэлээр нэмэлт өөрчлөлт оруулах төсөл боловсруулж, батлуулах	Байгаль орчныг хамгаалах тухай, Агаарын тухай, Газрын тухай, Газрын төлбөрийн тухай, Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай, Усны тухай, Ус бохирдуулсны төлбөрийн тухай, Агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай, ЗГ-ын тусгай сангийн тухай хууль, Улсын тэмдэгтийн хураамжийн тухай хууль, Химийн хорт болон аюултай бодисын тухай хууль, Зөрчлийн тухай хуулиудад нэмэлт өөрчлөлт оруулах тухай	Холбогдох хуулиудад нэмэлт өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг боловсруулж УИХ-аар батлуулсан байна.	БОАЖЯ	ХЗДХЯ, СЯ	2017-2018
-------	--	---	---	-------	-----------	-----------

		хууль				
4.2.2	Хог хаягдлын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг батлуулах	Хог хаягдлын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулга	Хуулийн төслийг УИХ-аар хэлэцүүлж батлуулсан байна.	БОАЖЯ		2017
4.2.3	Агаарын тухай, агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай хуульд нийцүүлэн гарах журам, аргачлалыг шинэчлэн боловсруулах	Агаарын чанарын мэдээллийн журам, Агаарын бохирдлын эх үүсвэрийн тоо, бүртгэл явуулах журам, Агаарын чанарын индекс бодох аргачлал	2-оос доошгүй журам шинэчлэн боловсруулж батлуулсан байна.	БОАЖЯ, ЦУОШГ	НЗДТГ, ЭМЯ	2017-2018
4.2.4	Ус бохирдуулсны төлбөрийн тухай хуульд нийцүүлэн гарах журам, аргачлалыг шинэчлэн боловсруулах	Журам, жагсаалт батлах Засгийн газрын тогтоол	2-оос доошгүй эрх зүйн актыг боловсруулж батлуулсан байна.	БОАЖЯ		2017-2018
Үйл ажиллагааны чиглэл 3. Бүсчилсэн хөгжлийн бодлогыг хэрэгжүүлж, бүсийн тулгуур төв, аймгийн төвүүдийг хөгжүүлэх замаар агаар, орчны бохирдлыг бууруулах						
4.3.1	Бүсчилсэн хөгжлийн бодлого боловсруулах	Бүсчилсэн хөгжлийн бодлогын баримт бичиг	Бодлогын баримт бичгийг боловсруулж батлуулсан байна.	ҮХГ	Яамд, АНЗДТГ	2017-2018
4.3.2	Бүсийн тулгуур төвүүд, аймаг, нийслэлийг хөгжүүлэх хэтийн зорилт боловсруулж хэрэгжүүлэх	Бүсийн тулгуур төвүүд, аймаг, нийслэлийг хөгжүүлэх хэтийн зорилт	Бүсийн тулгуур төвүүд, аймаг, нийслэлийг хөгжүүлэх хэтийн зорилтыг байгаль орчин, нийгэм, эдийн засгийн тэнцвэртэй бодлогын хүрээнд боловсруулсан байна.	ҮХГ	АЗДТГ, Яамд	2017-2021
Үйл ажиллагааны чиглэл 4. Хот байгуулалт, ногоон байгууламжтай холбоотой эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох						
4.4.1	Хот байгуулалтын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг боловсруулах	Шинэчилсэн найруулгаар батлагдсан хууль	Хуулийг шинэчилсэн найруулгаар боловсруулж батлуулсан байна.	БХБЯ	Холбогдох яам, агентлаг	2017-2018
4.4.2	Хот суурины ногоон байгууламжийн тухай хууль боловсруулах	Шинээр батлагдсан хууль	Хот суурины ногоон байгууламжийн тухай хуулийг батлуулсан байна.	БХБЯ	БОАЖЯ	2017-2018
Үйл ажиллагааны чиглэл 5. “Орчны эрүүл мэнд” үндэсний хөтөлбөр боловсруулан хэрэгжүүлэх						

4.5.1	"Орчны эрүүл мэнд" үндэсний II хөтөлбөр баталж, хэрэгжүүлэх	"Орчны эрүүл мэнд" үндэсний 2 дахь хөтөлбөр	"Орчны эрүүл мэнд" үндэсний 2 дахь хөтөлбөр боловсруулж, ЗГ-ын тогтоолоор батлуулсан байна.	ЭМЯ	Холбогдох яам, байгууллага	2017
		Аймаг, нийслэлийн дэд хөтөлбөр	Аймаг, дүүргийн дэд хөтөлбөр баталж хэрэгжүүлсэн байна.	ЭМЯ	АНЗДТГ	2017-2020
Үйл ажиллагааны чиглэл 6. Эрчим хүч хэмнэх үндэсний хөтөлбөр боловсруулан хэрэгжүүлэх						
4.6.1	Эрчим хүч хэмнэх үндэсний хөтөлбөр боловсруулж, хэрэгжүүлэх	Эрчим хүч хэмнэх үндэсний хөтөлбөр	Үндэсний хөтөлбөр боловсруулж, Засгийн газрын тогтоолоор батлуулсан байна.	ЭХЯ, ЭХЗХ	Холбогдох яам	2017
			Үйл ажиллагааны хэрэгжилтийг хангасан байна.	ЭХЯ, ЭХЗХ	Холбогдох яам	2017-2021
4.6.2	Эрчим хүчний хэмнэлттэй барилга байгууламж барих, машин, тоног төхөөрөмж, бараа бүтээгдэхүүн, материал үйлдвэрлэх, импортлох болон эрчим хүчний үр ашгийг дээшлүүлж хэмнэлт гаргасан иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагад дэмжлэг үзүүлэх, урамшуулал олгох журам боловсруулах	Засгийн газрын тогтоол, журам	Эрчим хүчний хэмнэлттэй барилга байгууламж барих, машин, тоног төхөөрөмж, бараа бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, импортлох болон эрчим хүчний үр ашгийг дээшлүүлж хэмнэлт гаргасан иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагад дэмжлэг үзүүлэх, урамшуулал олгох тогтолцоо бүрдсэн байна	ЭХЯ, ЭХЗХ	холбогдох яамд	2017
4.6.3	Эрчим хүчээр ажилладаг машин, тоног төхөөрөмж, ахуйн хэрэглээний цахилгаан бараанд эрчим хүчний хэрэглээний ангилал, зэрэглэл тогтоох, шошгожуулах, хяналт тавих журам боловсруулж батлуулах	Засгийн газрын тогтоол, журам	Эрчим хүчний хэмнэлттэй, үр ашигтай цахилгаан бараа, тоног төхөөрөмжийн мэдээллийн систем бүрдэж, олон нийтийг мэдээллээр хангах, стандартын шаардлага хангахгүй бүтээгдэхүүний хэрэглээг хязгаарлах нөхцөл бүрдсэн байна.	ЭХЯ, ЭХЗХ	холбогдох яамд	2017
4.6.4	Эрчим хүчний хэмнэлтийн тогтолцооны ISO 50000 бүлэг стандартыг боловсруулах	ISO 50000 бүлэг стандарт	Эрчим хүчний хэмнэлтийн тогтолцооны ISO 50000 бүлэг стандартыг боловсруулж, мөрдүүлсэн байна.	ЭХЯ, ЭХЗХ	СХЗГ	2018-2019

Үйл ажиллагааны чиглэл 7. Хүний эрүүл мэнд, хүрээлэн байгаа орчинд ээлтэй, хэмнэлттэй, агаар, орчны бохирдлыг бууруулах болон цэвэрлэх дэвшилтэт технологи бүхий нэмүү өртөг шингэсэн бүтээгдэхүүн дотооддоо үйлдвэрлэхэд чиглэсэн бараа бүтээгдэхүүн, тоног төхөөрөмжид татварын хөнгөлөлт үзүүлэх

4.7.1	Агаар, орчны бохирдлыг бууруулах, цэвэрлэх, дотооддоо нэмүү өртөг шингэсэн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэхэд чиглэсэн бараа бүтээгдэхүүн, тоног төхөөрөмжид татварын хөнгөлөлт эдлүүлэхтэй холбогдсон асуудлыг судалж, хөнгөлөлт үзүүлэх	Хууль тогтоомж, тоног төхөөрөмж, сэлбэг хэрэгслийн жагсаалт	1.Хаягдал бохир ус цэвэрлэх, эко, био ариун цэврийн байгууламж, агаарын бохирдлыг бууруулах, эрчим хүчний хэмнэлт бий болгох тоног төхөөрөмж, сэлбэг хэрэгсэлд татварын хөнгөлөлт үзүүлсэн байна. 2. ЗГ-ын 2013 оны 303-р тогтоолд нэмэлт өөрчлөлт оруулж, байгальд ээлтэй бараа бүтээгдэхүүнийг дэмжих шийдвэрийг гаргуулсан байна.	СЯ, БОАЖЯ, ХХААХҮЯ, БХБЯ		2017-2018
-------	--	---	---	--------------------------	--	-----------

Үйл ажиллагааны чиглэл 8. “Хийн хангамжийн мастер төлөвлөгөө” боловсруулан мөрдүүлэх

4.8.1	"Байгалийн хий, хийн хөгжлийн хөтөлбөр" боловсруулж, батлуулан хэрэгжилтийг хангаж ажиллах	Метан хийн хангамжийн үндсэн болон дэд сүлжээ, дэд бүтэц, инженерийн байгууламж барих, хий олборлох үйлдвэр байгуулах, шатах хийн шаардагдах нөөцийн судалгаа	"Байгалийн хий, хийн хөгжлийн хөтөлбөр" батлагдаж, хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг хангасан байна.	ЭХЯ	УУХҮЯ, ЗТХЯ, БХБЯ, БОАЖЯ, АНЗДТГ	2017-2025
4.8.2	Метан хийн хангамжийн дэд бүтцийн бүтээн байгуулалтанд шаардагдах эрх зүй зохицуулалтын орчинг бүрдүүлэх	Метан хийн хангамжийн инженерийн буюу дэд бүтцийн бүтээн байгуулалтанд шаардагдах норм, дүрэм	Метан хийн хангамжийн сүлжээ, дэд бүтэц, инженерийн байгууламжийг барих, төлөвлөх, ашиглалт, үйлчилгээ явуулах, аюулгүй ажиллагааг хангах, шатах хийг аюулгүй хэрэглэх орчинг бүрдүүлсэн байна.	ЭХЯ	БХБЯ, БОАЖЯ, НЗДТГ	2017-2019

4.8.3	Метан хийн хангамжийн сүлжээ, дэд бүтцийг байгуулах мастер төлөвлөгөө, техник эдийн засгийн үндэслэлийг боловсруулах	Монгол Улсын байгалийн хийн буюу метан хийн хангамжийн сүлжээний мастер төлөвлөгөө, техник эдийн засгийн үндэслэл	1.Монгол Улсыг метан хийгээр хангах, дэд бүтэц байгуулах төсөөлөл, чиг хандлагыг шинжлэх ухааны үндэслэлтэйгээр боловсруулсан байна. 2. Төлөвлөгөөний дагуу бүтээн байгуулалтын ажлыг эхлүүлж, метан хийгээр халаалт болон ахуйн хэрэгцээг хангаж, агаарын бохирдлыг бууруулсан байна.	ЭХЯ	УУХҮЯ, ЗТХЯ, БХБЯ, БОАЖЯ, НЗДТГ	2017-2018
Үйл ажиллагааны чиглэл 9. Насжилт ихтэй автотээврийн болон өөрөө явагч хэрэгслийн импортыг үе шаттайгаар хязгаарлах, цахилгаан болон хийгээр ажилладаг автомашины хэрэглээг нэмэгдүүлэх эрх зүйн зохицуулалтыг бий болгох						
4.9.1	Насжилт ихтэй автотээврийн болон өөрөө явагч хэрэгслийг импортыг үе шаттайгаар хязгаарлах эрхзүйн зохицуулалтыг бүрдүүлж хэрэгжүүлэх	Онцгой албан татварын тухай хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулах тухай хууль	Онцгой албан татварын тухай хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулж, насжилт өндөртэй автотээврийн хэрэгслийн импортыг үе шаттайгаар хязгаарлах бодлого хэрэгжүүлсэн байна.	СЯ	ЗТХЯ, ГЕГ	2017
4.9.2	Цахилгаан \хосолмол бус\ болон хийгээр ажилладаг авто тээврийн хэрэгслийг дугаарын хязгаарлалтгүй зорчих эрх зүйн зохицуулалтыг бий болгох	Эрх бүхий байгууллагын шийдвэр	Цахилгаан \хосолмол бус\ болон хийгээр ажилладаг авто тээврийн хэрэгслийн дугаарын хязгаарлалтгүй зорчих эрх зүйн зохицуулалтыг бий болгон хэрэгжүүлсэн байна.	НЗДТГ	ЗТХЯ	2017
Зорилт 5. Орчны бохирдлыг бууруулахад иргэд, олон нийтийн оролцоо, үүрэг хариуцлагыг нэмэгдүүлж, эрүүл амьдрах зөв дадлыг төлөвшүүлэх, орчны чанарын хяналт-шинжилгээний чадавхыг бэхжүүлэн судалгаа, шинжилгээний ажлыг өргөжүүлэх						
Үйл ажиллагааны чиглэл 1. Агаар, орчны бохирдлын эх үүсвэр, хор уршиг, сөрөг нөлөөллийн талаар олон нийтэд бодитой мэдээлэл өгч, зөв дадал хэвшилд сургах, иргэний байгаль орчныг хамгаалах журамт үүргийг таниулахад чиглэсэн сургалт, сурталчилгааны ажлыг зохион байгуулах						

5.1.1	Агаар, орчны бохирдлын эх үүсвэр, хор уршиг, дэвшилтэд техник технологи, ногоон амьдралын хэв маягийн талаар болон агаар, орчны бохирдлыг бууруулахад олон нийтийн оролцоог нэмэгдүүлэх, танин мэдүүлэх, зөв дадал хэвшилд сургахад чиглэсэн мэдээлэл, сурталчилгааны ажлыг зохион байгуулах	ТВ нэвтрүүлэг, богино хэмжээний видео шторк, сургалт, сурталчилгаа	Агаар, орчны бохирдлын эх үүсвэр, хор уршиг, дэвшилтэд техник технологи, ногоон амьдралын хэв маяг, зөв дадал, хэвшлийн талаар олон нийтэд ойлголт мэдлэг өгөгдсөн байна.	БОАЖЯ		2017-2021
5.1.2	"Агаарын бохирдлыг бууруулахад иргэн таны оролцоо" аян өрнүүлэх	Мэдээлэл сургалт сурталчилгааны компани ажлын төлөвлөгөө	Олон нийтэд хэвлэл, мэдээллийн хэрэгслээр сурталчилсан байна	НЗДТГ, БОАЖЯ, ЭМЯ	ДЭМБ, НҮБХС	2017-2019
Үйл ажиллагааны чиглэл 2. Байгаль орчныг хамгаалах хууль тогтоомж зөрчсөн иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагад хүлээлгэх хариуцлагын хэмжээг нэмэгдүүлэх						
5.2.1	Байгаль орчин, эрүүл ахуйн хууль тогтоомжийг сурталчилж, зөрчил гаргуулахгүй байх арга хэмжээг зохион байгуулах	Сурталчилгаа, хяналт шалгалт	Хууль тогтоомжийн зөрчлийг таслан зогсоосон байна.	МХЕГ, АНЗДТГ	БОАЖЯ, ЭМЯ	2017-2021
5.2.2	Хог хаягдал, үнс, үйлдвэрлэлийн хаягдлыг ил задгай, зориулалтын бус газарт хаясан иргэн, аж ахуйн нэгж байгууллагад хүлээлгэх хариуцлагыг өндөржүүлэх	Холбогдох шийдвэр	Хог хаягдлыг ил задгай, зориулалтын бус газарт хаясан, орчны бохирдуулсан иргэн, аж ахуйн нэгж байгууллагад хүлээлгэх хариуцлагыг өндөржүүлэх, зөрчил гаргагчид хог хаягдлыг албадан цэвэрлүүлэх ажилд дайчлах талаар зохицуулалтыг бий болгож мөрдүүлсэн байна.	НЗДТГ, МХЕГ	АЗДТГ, БОАЖЯ, ХЗДХЯ	2017
Үйл ажиллагааны чиглэл 3. Гэр хорооллын нутаг дэсвэрт агаарын бохирдлын хяналт явуулж, хог хаягдал шатаах явдлыг зогсоож, энэ чиглэлээр зорилтот бүлэгт дэмжлэг үзүүлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлэх						

5.3.1	Гэр хорооллын нутаг дэвсгэрт “Агаарын бохирдлын хяналт” мониторинг явуулах, энэ хүрээнд дугуй, ажилласан тос зэрэг хог хаягдал шатааж байгааг хянах, зорилтот бүлгийн өрхийн судалгааг нягталж гаргах ажлыг иргэний нийгмийн байгууллагатай хамтарч хэрэгжүүлэх	21 машин бүхий эргүүл, хяналт хийх идэвхтэн байцаагчийн гаргасан судалгаа, байнгын хяналт, мэдээлэл	Иргэний нийгмийн байгууллагатай хамтран 21 машин, идэвхтэн байцаагчийг ажиллуулж, хяналт эргүүл хийж, агаарын чанарыг сайжруулах бүсийн дэглэмийг мөрдүүлж, холбогдох судалгааг гаргаж, олон нийтэд хууль тогтоомжийн мэдээлэл хүргэсэн байна.	БОАЖЯ	ТББ	2017-2018
-------	---	---	--	-------	-----	-----------

Үйл ажиллагааны чиглэл 4. Агаар, орчны бохирдлыг бууруулахад идэвх, санаачилгатай, дэмжиж ажилласан иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагыг урамшуулах, хөхиүлэн дэмжих, үйл ажиллагааг нь сурталчлах

5.4.1	Агаар, орчны бохирдлыг бууруулах, дулаан алдагдлыг багасгах, эрчим хүч хэмнэх чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж байгаа иргэн, аж ахуйн нэгж байгууллагыг урамшуулах журам боловсруулах	Урамшууллын журам	Журам боловсруулж, агаар, орчны бохирдлыг бууруулах, дулаан алдагдлыг багасгах, эрчим хүч хэмнэх чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж буй иргэн, аж ахуйн нэгж байгууллагыг урамшуулсан байна.	БОАЖЯ, ЭХЗХ	АНЗДТГ	2017
5.4.2	Ил задгай зориулалтын бус газарт хаясан хур хог хаягдлыг цэвэрлэж зайлуулах	Хог цэвэрлэгээний компани арга хэмжээ	Хур хог хаягдлыг цэвэрлэж бүрэн зайлуулсан байна.	АНЗДТГ	Холбогдох төрийн болон ТББ, ХХ	2017-2020
5.4.4	Хот суурин газарт үйл ажиллагаа явуулж байгаа иргэн, аж ахуйн нэгж байгууллагуудад эзэмшил, ашиглалтад байгаа газар болон орчны 50 метр хүртэлх нийтийн эзэмшлийн талбайд арчилгаа, цэвэрлэгээг тогтмол хийх, зүлэг, мод зэрэг ногоон байгууламжийн хариуцан хамгаалах асуудлыг үүрэгжүүлж, хэрэгжилтийг хангуулах	Холбогдох шийдвэр	Нийтийн эзэмшлийн талбайн хог хаягдлын цэвэрлэгээг тогтмол хийж, зүлэг, мод зэрэг ногоон байгууламжийг хариуцан хамгаалах үйл ажиллагаа тогтмолжсон байна.	АНЗДТГ	Холбогдох төрийн болон ТББ, ХХ	2017-2025

Үйл ажиллагааны чиглэл 5. Агаар, орчны бохирдлын улмаас хүний эрүүл мэндэд учруулж байгаа урт болон богино хугацааны сөрөг нөлөөллийг тандан судалж, эрсдэлээс хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх арга барилыг төлөвшүүлж, агаар, орчны бохирдлын улмаас үүсэх өвчлөлийг бууруулах

5.5.1	Агаарын бохирдол болон бусад нийгмийн эрүүл мэндийн онцгой байдлын үеийн эрсдлийн үнэлгээг эрүүл мэндийн байгууллагуудад хийх	Эрүүл мэндийн сайдын тушаал	Агаарын бохирдол болон зарим халдварт өвчний тархалт, хариу арга хэмжээний бэлэн байдалд эрсдлийн үнэлгээ хийж, бэлэн байдлыг хангаж, хариу арга хэмжээг зохион байгуулсан байна.	ЭМЯ	Эрүүл мэндийн байгууллагууд	2017-2025
5.5.2	Агаар, орчны бохирдлоос хүн амын эрүүл мэндэд үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл болон эрсдэлээс хамгаалах, урьдчилан сэргийлэхэд чиглэсэн арга барилыг төлөвшүүлэх сургалт, сурталчилгаа, хамгааллын арга хэмжээг зохион байгуулах	Сургалт, сурталчилгааны материал	Хүн амд зориулсан санамж, гарын авлага боловсруулж, нийтийн хүртээл болгосон байна.	ЭМЯ, АНЗДТГ	БОАЖЯ	Жилдээ
		Сургалт, сурталчилгаа	Хүн амд мэдлэг олгох сургалт, ухуулга сурталчилгааг тогтмолжуулсан байна.	ЭМЯ, АНЗДТГ	БОАЖЯ	2017-2022
		Амны хаалтны хэрэглээ, агаар цэвэршүүлэгч суурилуулсан, агааржуулалтыг сайжруулсан сургууль, цэцэрлэг, эмнэлэг болон бусад албан газрууд	Бохирдол ихтэй үед амны хаалт байнга хэрэглэж занших, сургууль, цэцэрлэг, эмнэлгүүдэд зориулалтын агаар цэвэршүүлэгч суурилуулах, агааржуулалтыг сайжруулах зэрэг ажлыг хэрэгжүүлсэн байна.	ЭМЯ, яамд, АНЗДТГ	ТББ, ХХ	2017-2019
5.5.3	Агаарын бохирдлоос үүдэлтэй өвчлөлөөс урьдчилан сэргийлэх, оношлох, эмчлэх үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх	Бага насны хүүхдийг пневмококкийн эсрэг вакцинжуулалт	Пневмококкийн эсрэг вакцинжуулалтад хамрагдсан хүүхдийн тоо	ЭМЯ	Эрүүл мэндийн байгууллагууд	2017-2025
		Томуугийн вакцинжуулалт	Томуугийн вакцинжуулалтад хамрагдсан хүний тоо	ЭМЯ	Эрүүл мэндийн байгууллагууд	2017-2025
5.5.4	Агаар, орчны бохирдлын эрүүл мэндэд үзүүлэх нөлөөллийн талаар мэдээлэл, нотолгоо бүрдүүлэх судалгаа хийх	Батлагдсан судалгааны аргачлал, судалгааны ажлын тайлан	Орчны бохирдлоос жирэмсний хүндрэл, уушгины хорт хавдар, харшил, суулгалт халдвар зэрэг өвчин үүсэхэд үзүүлэх нөлөөллийн судалгаа хийж, үр дүнг нарийвчлан тогтоосон байна.	ЭМЯ	БСШУСЯ, ШУА	2018-2025
5.5.5	Орчны эрүүл мэндийн тандалтын тогтолцоог бүрдүүлэх	Засгийн газрын тогтоол, журам	Засгийн газрын тогтоолоор журам батлуулж хэрэгжүүлсэн байна.	ЭМЯ, БОАЖЯ	НЗДТГ, МХЕГ	2017-2025
5.5.6	Нялх, бага насны хүүхдийг эхийн сүүгээр дагнан хооллох, 2 нас хүртэл үргэлжлүүлэн хооллохыг сурталчлах ажлыг зохион байгуулах	1.Мэдээлэл сургалт, сурталчилгааны стратеги 2.Сурталчилгааны материал	Нялх, бага насны хүүхдүүд эхийн сүүгээр дагнан хооллодог болсон байна.	ЭМЯ	Эрүүл мэндийн байгууллагууд	2017-2025

Үйл ажиллагааны чиглэл 6. Гэр, байр, орон сууцны доторх агаарын бохирдлыг бууруулах, арилгахад чиглэсэн зөвлөмж гаргаж, олон нийтэд сурталчлах						
5.6.1	Гэр, орон байрны доторх агаарын бохирдуулах эх үүсвэр, түүний эрүүл мэндэд үзүүлэх эрсдлийг тооцоолох	Судалгааны тайлан, иргэдэд зориулсан зөвлөмж	Гэр, орон байрны доторх агаарын бохирдуулах эх үүсвэрийн судалгаа хийж, түүний эрүүл мэндэд үзүүлэх эрсдлийг тодорхойлж, зөвлөмж боловсруулсан байна.	ЭМЯ, НЭМҮТ	БСШУЯ, БХБЯ	2017-2025
5.6.2	Сургууль, цэцэрлэгийн барилгын дотоод заслын материал нь хүний эрүүл мэндэд сөрөг нөлөөгүй байх стандарт шаардлагыг тогтоож мөрдүүлэх	Стандарт	Сургууль, цэцэрлэгийн барилгын доторх агаарын чанар сайжирч эрүүл орчин бүрдэнэ.	БХБЯ, СХЗГ	МХЕГ	2018-2019
5.6.3	Дам тамхидалтын хор уршгийг сурталчлах, мэдээлэл сурталчилгааны компани ажлыг зохион байгуулах	1.Мэдээлэл сургалт, сурталчилгааны стратеги 2.Сурталчилгааны материал	Дам тамхидалтын хор уршгийн талаар олон нийтэд сургалт, ухуулга хийж, сурталчилгааны материалыг түгээсэн байна.	ЭМЯ	Харъяа байгууллагууд	2017-2025
Үйл ажиллагааны чиглэл 7. Байгаль орчны төв лаборатори болон орон нутгийн лабораторийг олон улсын стандартын шаардлагад нийцүүлэн шинэчилж, бенз(а)пирен, дэгдэмхий органик нэгдэл зэрэг хорт бодис, хүнд металл тодорхойлох орчин үеийн мэдрэмж сайтай аналитик багаж, тоног төхөөрөмжөөр хангах						
5.7.1	Байгаль орчны төв лабораторийг өргөтгөн шинэчилж, органик, эрдэс хорт бодисуудыг тодорхойлох шинжилгээний багаж төхөөрөмжөөр тоноглох	1.Лабораторийн барилга 2.Нарийн хэмжлийн 5-аас доошгүй аналитик багаж төхөөрөмж 3.Орчны бохирдлын төлөв байдлын тайлан	Агаар, ус, хөрсний сорьцонд бенз(а)пирен, дэгдэмхий органик нэгдэл зэрэг хорт бодис, хүнд металл тодорхойлдог болсон байна.	БОАЖЯ, ЦУОШГ	ҮХГ	2018-2021
Үйл ажиллагааны чиглэл 8. Агаар, орчны чанарын хяналтыг өргөжүүлэн энэ чиглэлийн хүний нөөцийн чадавхыг бэхжүүлэх						
5.8.1	Агаар, орчны чанарын хяналт шинжилгээний тасралтгүй ажиллагааг хангаж, хүний нөөцийг чадавхижуулах	Хот, суурин газрын агаар, орчны чанарын хяналтын чиглэлд ажиллаж байгаа мэргэшсэн ажилтнууд	Хот, суурин газрын агаар, орчны чанарын хяналтын чиглэлд ажиллаж байгаа ажилтнуудыг чадавхижуулж, хяналт шинжилгээний тасралтгүй ажиллагааг хангасан байна.	БОАЖЯ, ЦУОШГ	ОУБ	2017-2025

5.8.2	Агаар, орчны бохирдол ихтэй бүсүүдэд судалгаа явуулж, бохирдуулах бодисын агууламж, бохирдлын нөлөөллийг нарийвчлан тогтоох	Агаар, ус, хөрсөнд агуулагдаж байгаа бохирдлын үзүүлэлтүүдийн агууламжийн дүн мэдээ, тайлан	Агаар, орчны бохирдол ихтэй бүсүүдийн бохирдлын хэмжээг нарийвчлан тогтоосон байна.	БОАЖЯ, ЦУОШГ	ОУБ	2018-2021
Үйл ажиллагааны чиглэл 9. Хот, суурин газарт агаарын бохирдлыг хянах суурин автомат харуулын тоог нэмэгдүүлж, тасралтгүй ажиллагааг нь хангах						
5.9.1	Томоохон хотууд, аймгийн төв, үйлдвэрийн хотхонд PM10, PM2.5 тоосонцор хэмжих автомат багажаар тоноглох	1.PM10, PM2.5 тоосонцор хэмжих автомат 2.Хэмжилтийн үр дүнгийн тайлан	PM10, PM2.5 тоосонцрын агууламжийг 1 цаг тутамд тодорхойлох автомат багажаар 5-аас доошгүй газар тоноглогдсон байна.	БОАЖЯ, ЦУОШГ	ХХ	2018-2025
Үйл ажиллагааны чиглэл 10. Агаар, орчныг бохирдуулж байгаа эх үүсвэр, хаягдлын тооллого явуулж, бүртгэл, мэдээллийн санг шинэчлэн бүрдүүлэх						
5.10.1	Агаарын бохирдлын эх үүсвэрийн бүртгэл, тооллого явуулж, бүртгэл мэдээллийн цахим санг бүрдүүлэх	Агаарын бохирдлын эх үүсвэр ААНБ, өрхийн бүртгэл, мэдээллийн цахим сан	Агаарын бохирдлын эх үүсвэрийн бүртгэл, мэдээллийн цахим санг бүрдүүлж, хөтлөн явуулдаг болсон байна.	НЗДТГ	ЦУОШГ, АЗДТГ	2017-2021
5.10.2	Агаар бохирдуулах хаягдлын тооллого хийх аргачлал боловсруулах, туршин нэвтрүүлэх	Агаар бохирдуулах хаягдлын тооллого явуулах аргачлал, сургалт, тооллого	Агаар бохирдуулах хаягдлын тооллого явуулах аргачлал гарч, тооллогын дүн мэдээг нэгтгэдэг болсон байна.	БОАЖЯ, ЦУОШГ	АНЗДТГ	2017-2018
5.10.3	Усны бохирдлын эх үүсвэрийн мэдээллийн цахим санг бүрдүүлэх	Усны бохирдлын эх үүсвэрийн мэдээллийн цахим дэд сан	Усны бохирдлын эх үүсвэрийн мэдээллийн цахим дэд сангийн мэдээлэл бүрдсэн байна.	БОАЖЯ, ЦУОШГ	АНЗДТГ	2017-2018
5.10.4	Дулааны цахилгаан станц, дулааны станцын үнсэн сангийн бохирдлыг бууруулах, үнсийг дахин ашиглах үйл ажиллагааг дэмжих	1.Үнсэн сангийн зүлэгжүүлсэн талбай 2.Үнсний дахин ашиглалт	Үнсэн сангаас үүсэх тоосжилт буурсан байна.	ЭХЯ	Дулааны цахилгаан станцууд	2017-2021
Үйл ажиллагааны чиглэл 11. Дуу чимээ, цахилгаан соронзон долгион зэрэг физикийн сөрөг нөлөөллийн төлөв байдлын судалгаа хийж, хяналтын тогтолцоог бий болгох						

5.11.1	Улаанбаатар хотын цахилгаан соронзон долгионы төлөв байдлын судалгаа хийх	1.УБ хотын нутаг дэвсгэр дэх цахилгаан соронзон долгионы төлөв байдлын тайлан 2.Цахилгаан соронзон орны тархалтын зураглал, цахилгаан соронзон долгионы үйлчлэлийн хүлцэх дээд хязгаар (ХДХ), хяналт шинжилгээний арга аргачлал	УБ хотын нутаг дэвсгэр дэх цахилгаан соронзон долгионы төлөв байдал тодорхойлогдож, цахилгаан соронзон долгионы үйлчлэлийн хүлцэх дээд хязгаар (ХДХ), нөлөөллийн норм тогтоох үндэслэл, хяналт шинжилгээний арга аргачлал гарсан байна.	БСШУСЯ	БОАЖЯ	2018-2019
--------	---	--	---	--------	-------	-----------

ТОВЧИЛСОН НЭРИЙН ТАЙЛАЛ (Цагаан толгойн үсгийн дарааллаар)

Яамд

БОАЖЯ

БХЯ

БХБЯ

БСШУСЯ

ГХЯ

ЗТХЯ

СЯ

УУХҮЯ

ХЗДХЯ

ХНХЯ

ХХААХҮЯ

ЭХЯ

ЭМЯ

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам

Батлан хамгаалах яам

Барилга, хот байгуулалтын яам

Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын яам

Гадаад харилцааны яам

Зам тээврийн хөгжлийн яам

Сангийн яам

Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам

Хууль зүй, дотоод хэргийн яам

Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам

Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам

Эрчим хүчний яам

Эрүүл мэндийн яам

Засгийн газрын агентлаг, бусад байгууллага

АМГТГ

Ашигт малтмал, газрын тосны газар

АТҮТ

Авто тээврийн үндэсний төв

ҮХГ

Үндэсний хөгжлийн газар

ҮСХ

Үндэсний статистикийн хороо

ГЕГ

Гаалийн ерөнхий газар

ДЭМБ

Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллага

ИНЕГ

Иргэний нисэхийн ерөнхий газар

ЗТХТ

Зам тээврийн хөгжлийн төв

ЗЦА

Замын цагдаагийн алба

МХЕГ

Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газар

МБ

Монгол Банк

МТЗ ТӨҮГ

Монголын төмөр зам Төрийн өмчит үйлдвэрийн газар

МИАТ

Монголын иргэний агаарын тээвэр

НҮБХС

Нэгдсэн үндэсний байгууллагын хүүхдийн сан

НЭМҮТ

Нийгмийн эрүүл мэндийн үндэсний төв

СХЗГ

Стандартчилал, хэмжил зүйн газар

ТЕЗ

Төсвийн ерөнхийлөн захирагч

УБТЗ ХНН

Улаанбаатар төмөр зам хувь нийлүүлсэн нийгэмлэг

ЦУОШГ

Цаг уур, орчны шинжилгээний газар

ШУА
ЭХЗХ

Орон нутгийн засаг захиргааны байгууллага

АНЗД
АНЗДТГ

АЗД
НЗД
НЕТГ

Төрийн бус байгууллага болон бусад

АБЭС
БННС
ЖДҮДС
МБХ
ОУБ
ННС
НДС
ХХ
ХЭДС
УТ
ТББ
ТХХТ

Шинжлэх ухааны академи
Эрчим хүчний зохицуулах хороо

Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга
Аймаг, нийслэлийн Засаг даргын
тамгын газар

Аймгийн засаг дарга
Нийслэлийн засаг дарга
Нийслэлийн ерөнхий
төлөвлөгөөний газар

Агаарын бохирдлын эсрэг сан
Барилгын норм, нормативын сан
Жижиг дунд үйлдвэрлэлийг дэмжих сан
Монголын Банкны Холбоо
Олон улсын байгууллага
Норм нормативын сан
Нийгмийн даатгалын сан
Хувийн хэвшил
Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сан
Улсын төсөв
Төрийн бус байгууллага
Төр, хувийн хэвшлийн түншлэл